

MŪSU KELIAS

Nr. 21 (30)
1946. V. 30.
II METAI

Laikraštis lietuviams

Argi nenorime dirbti?

Darbas sudaro mūsų gyvenimo esmę, nes jis yra mūsų kultūrinės pažangos svarbiausias veiksnys. Darbas mūsų gyvenimui teikia prasmę ir žmogų iškelia į kūrėją. Mūsų gyvenimas be darbo būtų kažkokios beprasmingas ir liūdnas, nes darbas mūsų gyvenimui teikia ne tik prasmę, bet ir džiaugsmą. Darbo džiaugsmas — kūrybinis džiaugsmas. Žmogus nedirbąs, ty, negalis ar nenoris dirbti, yra nebe normalus. Toks žmogus yra arba nesveikas arba tinginys. Ir vienu ir antru atveju toks žmogus ir pats nelaimingas ir savo bendruomenėi — našta.

Mes lietuviai esame darbšti tauta ir tuo savo darbštumu per 20 nepriklausomo gyvenimo metų, įvairiose gyvenimo srityse esame daug pasiekę. Lietuvių darbštumas yra iškilą tikrovę, kur jiems tenka drauge dirbti su kitų tautų žmonėmis. Pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstybėse lietuviai yra jau nebe nauji mandanti aukštai vertinami ir darbdavijai tiesiog gaudomi dėl savo darbštumo.

Šis baisusis karas, iš pagrindų sukrėtęs visą pasaulį, daug visokių nelaimių ir negerovių atnešė ir mūsų tautai. Šio karo pasekoje mes netekome ne tik savo laisvės bei nepriklausomos valstybės, bet taip pat ir svetimųjų okupacija gerokai sužalojo mūsų tautos charakterį. Mes čia visų tų žaidimų šiuo tarpu alkštėn nekelsime, tik panagrinsime, kiek šis karas ir svetimųjų okupacija yra neigiamai atsiliepusi ir mūsų tautos darbštumui.

Mūsų krašto okupantai dirbo ne kūriamai, bet Lietuvos ir jos žmonių kultūros griaujamajai darba. Į šį darbą visokiais priemonėmis buvo stengiamasi įjunkyti ir pats to krašto tikrasis šeiminkas lietuvis. Tačiau daugumas mūsų tautiečių šio savo tautai bausis ir žalingo darbo vengė. Mieliau ejo į miškus, kalėjimus ir koncentracijos lagerius, negu prie darbo, kurio buvo griaužiamas mūsų kraštas ir jo žmonių kultūra. Okupacija ilgai mūsų žmones darė viskam apatiškus. Žmogus nedirbo tik tiek, kiek reikalinga jo gyvybei išlaikyti. Dirbo nenoromis, lyg koks veržis.

Rudieji okupantai tūkstančius mūsų žmonių išvežė prievarta darbam į Vokietiją. Taip pat ir karo audros iš Lietuvos į Vokietiją atbloškėji buvo prievarta įjunkti į darbą. Vokietijoje darbo ir gyvenimo sąlygos buvo labai blogos. Kasdien teko dirbti po 12 ir daugiau valandų. Daugumi teko gyventi uždarytiems lageriuose, kurie buvo įrengti apgriuvusiose barakuose. Maistas buvo labai blogas, o kai kam teko ir pusbūdių gyventi. Tiek darbo metu, tiek iš darbo sugrįžus į lagerius, reikėjo kęsti vokiečių panieką, kurią jie kiekvienam žmogui reikėdavo svetimšaliams darbininkams. Nelengvas darbas buvo ir tu, kurie dirbo vokiečių žemės ūkyje. Darbas nacionalsocialistinės Vokietijos fabrikuose ir žemės ūkyje buvo vergų darbas, o darbininkai — beteisai vergai. Načiai iš dirbančiųjų stengėsi išlipti paskutinis jėgas. Suprantamas dalykas, kad toks vergų darbas buvo baisiai nemogamas, ir daugelis mūsų šlandien ji biuraudėmies prisimename.

Kečdamis rudąjį vergiją, mes laukėmė išvadavimo, kurį mums ir atnešė Vakarų Sąjungininkai. Nacionalsocialistinė Vokietija subyrė, mes lengviau atsikėpėmė. UNRRA-os mums buvo sudarytas patogesnės gyvenimo sąlygos: mes turime pastogę, maistą ir apdarą. Dirbti kol kas mums dar nevertė. Tačiau mes patys gana sparčiai jungiamės į darbą. Pirmiausia į darbą pradėjo jungtis mūsų intelektualiniai ir meniniai pajėgos. Kaip tik buvo galima, mes kūrėmė savas mokyklas, organizavome chorus, pradėjomė leisti laikraščius etc. Šlandien mūsų kultūrinis gyvenimas gana plačiai ir gajai reikiasi. Daugumas mūsų atvyko į apgriuvusias kareivines ar aplūžiusius medinius barakus ir per, palyginti, trumpą laiką mes ten gana jaukiai įsikūrėmė. Daugumos mūsų stovyklų tvarka ir švara pavyzdinga. Visa tai mes pasiekėmė savo darbštumu dėka.

Jei mūsų tarpe esantys tokie, kurie savo sunkias treminio dienas siekia palenginti darbu, tai vis dėlto nemaža esama ir tokių, kurie darbo vengia, kurie jaučias patenkinti, kad nereikia dirbti. Tam savo nenori dirbti, ar, atvirai pasakius, tingynstai pateisinti iškoma visokių argumentų, ir, kartais tie argumentai pasiekia visiško absurdiškumo. Štai, pavyzdžiui, š. m. gegužės 13 d. lietuvių visuomenės dienraštėje „Mintis“ Nr. 67 išspausdintas K. Steponio straipsnelis „Ar išvinti Lietuvių nenori darbo?“. Autorius, norėdamas surasti prielaidas, kodėl išvintin-tasis lietuvis nenori dirbti, taip be kitko, gaudena:

(Tęsinys 6 psl.)

Jie žuvo už Europos tautų laisvę

Gegužės 30 d. pagerbiam žuvusieji Europoje per II-į pasaulinį karą amerikiečiai kariai. Europos žemė priglaudė 154.000 amerikiečių karių, kovojusių su tautų despotizmu. Jie paaukojo savo gyvybę, kad Europos tautos nusikratytų vergijos pančių. Jie pralėjo savo kraują, kad milijonai žmonių nežūtų nuo bado. Šlandien Jūs, amerikiečiai kariai, išlėtė Europos kapinyuose už tautų idealus. Mes, lietuviai, Europos tauta, mintimis esame kartu su tūkstančiais Amerikos motinų, tėvų, brolių ir seserų, kurie sudėjo ant aukuro brangiausias gyvybes, troškusias kurti ir gyventi. Mes, lietuviai, gyvendami viltimi, siunčiame savo nuosirdžiausiu užuojautą Amerikos tautai, netekusiai savo sūnų ir dukrų kovoje dėl laisvės.

Pasaulio istorijos lapuose bus aukso raidėmis įrašytas šis antrojo pasaulinio karo amerikiečių karių pasiaukojimas Europos tautų laisvei.

Šlandien, kada nebežvanga karo ginklai, Europos tautos puošia žuvusių kafių kapus gėlėmis, deda pagarbos vainikus, siunčia širdingiausius maldas Aukščiausiajam. Jų sudėta auka yra per didelė, kad liktų nepaminėta mūsų tautiečių ir Europos tautų. Jie užsitarnavo amžino atminimo, neišdildomo nei iš širdžių nei iš istorijos lapų.

Mes lietuviai būdami dar ištrėmė, tikime, kad jų pralietas kraują, atnešęs eilę kitų Europos tautų laisvę ir žmoniškumą, pagaliau neaplenks ir mūsų. Mes tikime, kad lietuvių tauta galės vėl susirinkti į amžiams gyventą savo kraštą — į laisvą Lietuvą.

Neseniai Hanau stovykloje lankėsi Europos UNRRA vyriausiasis direktorius gen. Sir F. Morgan. (Aprašymą žiūr. šio laikraščio Nr. pusl. 2.) Fotografija vaizduoja iš kairės į dešinę: Hanau IMCA vedėjas Filipovas, Hanau DP stovyklų direktorius H. Heath, gen. F. Morgan, IMCA vedėja Miss C. Killian ir Hanau DP stovyklų direktoriaus pavaduotojas Goldmann (Foto nuotraukos Pr. Remelkos)

**Europos UNRRA
Vyriausiasis Direktorius
gen. Sir F. Morgan
Jo rankose
daugiau negu
milijono DP
egzistencija**

Be tėvynės žmonėms — duona ir apdaras yra vienas svarbiausių veiksnų. UNRRA vyr. direktorius gen. Sir F. Morgan rūpinasi ne tik išvintųjų asmenų maitinimu ir apranga, bet yra numatęs ir jiems suteikti pageidaujamas specialybes.

Artinamės prie didžiųjų sprendimų

Neseniai Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministeris V. Molotovas užsienio spaudos korespondentų konferencijoje pareiškė, kad dėl Paryžiaus konferencijos nesėkmės esančios kalbos D. Britanija ir JAV valstybės. Jos jau iš anksto buvusios nusistatę pasipriešinti taikos sutarčių sudarymui. Dėl tokio jų laikymosi numatytoji 21-os tautos taikos konferencija taip pat būsiant nesėkminga ir vietoje vienos turėjančios įvykti dvi konferencijos.

JAV valstybių pasiūlymas dėl Vokietijos administravimo plano prieštarauja Potsdamo nutarimams. Jis pastebėjo, kad Sovietų Sąjunga nebūsiant bauginimu ir grąšiniu priversta sutikti su pasiūlymais.

Molotovas taip pat kritikavo „Anglų-Amerikiečių bloką“, kuris nevedas prie taikos ofensyvos, bet toji ofensyva nukreipiama prieš Sovietų Sąjungą.

Be to, Molotovas paneigė Byrnes pareiškimą, kad Stalinas sutikęs su Vokietijos nuginčijimu. Molotovas pareiškė, jog tokio pasiūlymo iš Byrnes pusės niekad anksčiau nebuvo ir todėl Stalinas niekada negalėjęs su juo sutikti.

Molotovas kritikavo ir taikos konferenciją, nes joje būsiant pasirašytos dvi sutartys, ir todėl tokia konferencija susilauksianti liūdną galo. Taip pat peikė Byrnes ketinimą taikos reikalą perduoti JTO organizacijai. Molotovas priminė, kad JTO organizacijai taikos sutarčių sudarymas kaip tik nepriklausas.

liūs pirmą kartą nutraukė savo tylymą ir prabilo į pasaulį. Dabar Sovietų pozicija darosi visai aiški ir tiems, kurie jos dar nesu-prato ar nenorėjo suprasti.

— Juo toliau, juo labiau vyksta pasaulio sil-limas į du blokus. Štai neseniai Maskvoje lan-kėsi Lenkijos vyriausybė, dabar išvyko Tito su delegacija į Maskvą. Maskva pasidėjo Lenkija apginkluoti ir teikti jai karo priemo-nių, kol bus atstatyta jos pramonė.

Nesusitarus dėl Vokietijos vienalyčio ūkio, panaikinant ūkinę zonų sienas, prasideda nauja ūkio kryptis. Štai gegužės 28 d. per Londono radiją buvo pranešta, kad JAV valstybių vyriausybė sustatė reparacijos iš Vokietijos. Toliau minima, kad ne tik sustab-dytas mašinų išvežimas, bet sulaukytas ir bet kurių naujų įmonių išmontavimas. Vadinasi, iš amerikiečių zonos nebebus išvežama jokios masinės. Įmonių perdavimas reparacijų są-skaiton buvo numatytas iš britų zonos. Kuriai pozicija šiuo atžvilgiu užims D. Brita-nija, tuo tarpu dar neaišku, res ji iki šiolei dar nieko nepasakė. Žinoma tik tiek, kad ši reikalų pradėjo svarstyti Anglijos parlamentas.

Visi tie ir panašūs įvykiai veda prie to, kad Vokietija gali suskilti į du blokus — rytų ir vakarų, ir kurį jeis amerikiečių, britų ir prancūzų zonos. Iš šių trijų zonų gali susi-daryti Vokietijos ūkinis vienetas. Dėl tokių blokų atsiradimo Londono radijas spėjoja, kad tai turės atsiliepti ne vien tik pačiai Vokietijai, bet ir tarptautinei politikai.

Be minėtų įvykių eigos, daug dėmesio kreipiama ir į Cekoslovakijos rinkimų rezultatus. Turimasis duomenimis Cekoslovakijoje dau-giausia būsų surinko komunistų partija, gaudama beveik dvigubą daugiau už kiekvieną

kitą partiją. Dėl rinkimų eigos ir rezultatų komentarų nėra. Baigus rinkimus, per Ceko-slovakiją pradėjo žygiuoti raudonoji armija.

Nemažnio dėmesio skiriama ir būsimiems Prancūzijoje rinkimams birželio 2 d.

Tuoju prasideda ir Ispanijos režimo klau-simo svarstymas Saugumo Taryboje. Tai vis tie įvykiai, kurie pasaulį neša prie didžiųjų problemų atomazgos.

Ką pasakys Stalinas

AP iš Vašingtono praneša, kad diplomatiniai pareigūnai Vašingtone tikisi, jog generalisimas J. V. Stalinas ir užsienio reikalų ministeris V. M. Molotovas padarys eilę svarbių užsienio politikos sprendimų dar prieš bir-želio 16 d.

Šie sprendimai nustatysią bendradarbia-vimo plotnę su D. Britanija ir JAV valsty-bėmis organizuojant pasaulio taiką.

Sovietų Sąjunga dabar, prieš susirenkant užsienio reikalų ministerių tarybai, turinti padaryti sprendimus šiais trimis klausimais:

- 1) Ar Sovietų Sąjunga laikys gvarbesniu dalyku laikyti rytinėje Europoje išsklaidytas okupacines kariuomenes, ar taikingu būdu susitars, pasirašant sutartis.
- 2) Ar rusai sutiks Trieste klausimą diskutuoti, neduodant Jugoslavijai viso ploto.
- 3) Ar Stalinas nugalės Molotovo aukšty-vensio pasipriešinimą dėl JAV užsienio reikalų ministerio James F. Byrnes pasiūlymo kontroliuoti Vokietiją 25 metais.

Aukštį pareigūnai tikisi, jog Byrnes pas-kelebos intencijos taikos problema išlekti JTO-Organizacijos visumos suvažiavime, jei ne-pasisektų keturiems susitarti, tur būt, paveiks Stalina padaryti sprendimus.

Lietuvių gyvenimas

Gen. F. Morgan Hanau DP stovykloje

S. m. gegužės 15 d. Hanau a. M. Tarptautinė DP stovykla applanė aukštas svečias UNRRA Europos vyriausias direktorius Gen. Lt. Sir F. Morgan. Jis atvyko į Hanau stovyklą apmokymo dirbtuvių (Hanau Work-Training Center) atidarymo iškilmes.

Hanau Tarptautinė DP stovykla yra viena didžiausių, jei ne pati didžiausia. Joje gyvena apie 6000 įvairių tautybių DP, jų tarpie apie 3000 lietuvių. Kareivines Lamboystr, kur yra stovykla, gerokai per bombardavimus apgrautas, tačiau esama ir daug pastatų, ypač arkliūdių, kurias galima atremontuoti. Stovykla, vadovaujama direktoriaus Mr. H. Heath, įvairiose srityse yra padariusi didelę pažangą. Š. m. pradžioje buvo numatyta įsteigti dvidešimt amatų mokymo dirbtuvių, kur DP galėtų išmokyti amatų ir dirbtuvės savo gaminamais dirbiniais užsidirbti su duonos. Siam gražiam sumanymui vykdyti iš Anglijos atvyko Mrs. C. Dorothea Greene ir Miss C. Killian.

Dirbtuvėms patalpos buvo numatytos didžioje S. m. vasario 10 ir 12 m. plotio) arkliūdiuose. S. m. vasario 5 d. buvo pradėti jų remontai darbai. Jiems vadovauti prikausė energingas ir patyręs mūsų dipl. inž. Dž. Remonto darbam buvo sudaryta patarėjų komisija iš lietuvių, latvių, estų ir lenkų atstovų. Lietuvių atstovu teko komisijoje buvo dipl. inž. Mikūlys. Iš pradžios prie remonto darbų dirbo tik 20 darbininkų, vėliau jų skaičius pasuko iki 60, o darbus baigiant, jau dirbo apie 120 darbininkų. Darbininkų ir statybos specialistų daugiausia davė lietuviai. Viandas įrengimus sumūrėta 40.000 plytų, suremontuota ir iškilinta apie 70 langų, sutvarkytas žogas, visas pastatas išbalintas. Dirbtuvių įvairius skyriams įsigyta pagrindinės mašinos.

S. m. gegužės 15 d. Hanau stovyklą apmokymo dirbtuvių atidarymo. Atidarymo iškilmes pradėtos 12 val. Kesselstade UNRRA būstinėje užkandžias — „lunch“, kuriuose dalyvavo UNRRA atstovai, U.S. Armijos atstovai ir kiti aukštieji svečiai bei visų tautų stovyklų vadovai.

14 val. buvo atidarytos dirbtuvės. Atidarymo iškilmėse dalyvavo aukštas svečias Europos UNRRA H.Q. vyr. direktorius Gen. Lt. Sir F. Morgan, U.S. Armijos atstovas pulk. Frost, daug aukštų svečių iš UNRRA vyr. būstinės (H.Q.) Arlesone, iš Frankfurto, Wiesbadeno ir kitur. Orkestrui grojant, gen. F. Morgan, gausius būrio kitių svečių lydimas, atidarė dirbtuvių ir jas apžiūrėjo. Pagrindinėse pastatė įrengtos metalo apdirbimo (šaltkalvių), skardininkų, batsiuvių, rankdarbių ir siuvimo skyriai. Kituos, šaltinuosius pastatuose, įrengtos automechanikų dirbtuvės ir kalvė (Numatyta dar stalių ir keramikos skyriai). Pagrindinio pastato antrajame aukšte įrengti elektronoterių ir radio mechanikų (monteriu) skyriai. Daugiausia mašinų turi metalo apdirbimo skyrius. Dirbtuvių skyriuose išsiriškavę darbininkai pasitelkti aukštusios svečias. Kai kurie skyriai buvo gražiai išpuošti gėlėmis. Gen. Morgan, apžiū-

rėdamas dirbtuves, vienam kitam darbininkui tarė žodėl.

Apžiūrėję dirbtuves aukštieji svečiai nuvyko į stovyklą Tarptautinė salė oficialiajam iškilimų aktui. Į prezidiumą buvo pakviesti gen. F. Morgan, U.S. Armijos atstovas pulk. Frost, Hanau UNRRA direktorius Mr. H. Heath, Miss C. Killian ir lietuvių, estų, latvių ir lenkų stovyklų vadovai.

Iškilmingą aktą pradėjo ir įžanginę kalbą pasakė apmokymo dirbtuvių (Hanau Work-Training Center) direktorė Mrs. O. Dorothea Greene. Ji savo kalboje išklė nuopelnus tarptautinės stovyklų žmonių, kurie padėjo šias dirbtuves steigiant. Po to kalbėjo Hanau tarptautinės DP stovyklų direktorius Mr. Heath. Jis pabrėžė, kad ši stovykla pradėjo kurtis esant jiems tik keturiems (gydytojui Clement, Mr. ir Mrs. Heath) ir dar vienam, kuris dabar dirba Berlyno UNRRA) ir kai gatvė dar tėvyne susisaudavim. Stovykloje nebuvė nei vandens nei mūlo. Dirbama buvo labai sunkiose sąlygose. Dabar jau stovykla turi pavaldinę ligoninę, mokyklas ir susilaukė net amatų mokymo dirbtuvių.

Po jo kalbėjo visų tautinių stovyklų vadovai. Lietuvių stovyklų vadovas dipl. inž. A. Semėnas savo kalboje padėkojo UNRRA ir jo vadovybei už DP žmonoms teikiama miestą, pastogę ir apdarą, už suteiktam sąlygų švietimui ir dirbti kitokį kultūros darbą, kuris Hanau stovykloje jau yra padaręs nemažą pažangą. Jis taip pat padėkojo už įsteigtąsias apmokymo dirbtuves, kurios DP lietuvius įgaulins mokytis amatų. Amatai labai praveršiję sugrįžus į sugriautą tėvynę, o jei būtų lemta į ją nebegrįžti, amatai padės lengviau užsidirbti duonos kuanį ir svetur. Miss Killian savo kalboje pabrėžė, kad ruošiant šias dirbtuves tekę nugaltėti daug sunkumų, kol dirbtuvėms buvo gauta medžiaga, mašinos, įrankiai etc. U.S. Armijos atstovas pulk. Frost savo kalboje pareiškė, kad jis esąs labai nustebintas visu tuo, ką šiandien matome, belankydamas įrengtas dirbtuves. Viskas buvo pradėta iš nieko nenkanat lauzai ir, nuulstamos energijos dėka, esą pasiekta gražūs vaisiai. Jis atiteityje padėkojo visia kuo parenti šias dirbtuves.

Pasukinti žodi tarė Gen. Morgan. Jis džiaugėsi pasiektais laimėjimais ir linkėjo ateityje tokiu pat ryžtingumu bei sėkmingumu tęsti pradėtąjį darbą. Mrs. Greene savo kalba uždarius oficialiąją dalį, buvo pradėtas koncertas. Jame pasirodė lenkai, estai (su savo šokiiais), latviai (su savo iš kitur atvykustais socialistais ir smuikininkais) ir lietuviai su savo stovyklų chorų, vadovaujama muziku Br. Joniūs. Aukštieji svečiai apie lietuvių chorą gana palankiai atsiliepė. Po koncerto ietuvių choristės su tautiniais rūbais suvėjo apdovanojo gėlėmis. Gėlių buvo teikia Gen. Morgan, Mrs. Greene, pulk. Frost ir Mrs. Heath. Gen. Morgan buvo įteiktas apie Lietuvai dėnimėlis, apjuostas tautine juosta. Ji teikdamas lietuvių stovyklų vadovais dipl. inž. A. Semėnas lietuvių vardu nuosirdžiai padėkojo

gen. Morgan už mums rodomą palankumą ir teikiama globą.

Aukštąjį svečių palydėjo didelės minios DP, sukeldamos ovacijas. Iškilmėse tvarką palaikė skautai.

Dar keletą žodžių apie atidarytasias dirbtuves ir šias dirbtuves mokytis amatų yra jau užsirašę 875 įvairių tautybių mokiniai. Mokytojai bus parinkti iš stovykloje esančių specialistų ir patyrusių amatininkų. Mokslas tęstus apie 5 mėnesius. A. Mikaitis

Atsiveikimo su UNRRA direktoriūmi

S. m. gegužės mėn. 8 d. Selgenstado stovykla turėjo liūdnas išsiveikimo; atsiveikimo me su savo geruoju, ilgalaičiu UNRRA direktoriu J. H. Fraser.

Anot pirminkio (sakanat atsiveikimo kalbas), jis, direktorius, buvo mūsų geriausias draugas. Jis tėviskai rūpinosi stovyklas ir visų gyventojų reikalais. Jo dėka mes dabar turime geriausia aprūpinimą lyginant su kitomis stovyklomis. Cia gyvenantieji buvo ne tik materialiai aprūpinti (aprasa, apavu ir kt), bet neapleisti ir moraliniai reikalai. Steigiant aštuoniaklasę gimnaziją, jis nuosirdžiai tam pritarė. Ruošiant seklyčią, prisidėjo materialiai ir pareiškė pasitenkinimą dėl numatomai naudigai išnaudoti laiko. Meno kolektyvui teikė visokeriopą paramą, o dramininkai, direktoriaus rūpesčiu, turi jau net pilną spintą rūbų. Skaudams buvo ne tik globėjas, bet ir materialiai juos rėmė. Soferių kursų iniciatoriams praėjusius direktoriaus sutikimo, ne tik buvo pritarias, bet paskirta viena mašina su nemažu kuro kiekiu pradedantiesiems lavintis. Direktoriaus buvo didis sporto entuziastas, jo remiami sportininkai apsirūpinę sportine apranga, įrankiais ir pavarasinėse Würzburg krepsinio pirmenybėse iš 20 komandų laimėjo pirmą vietą.

Ištikus kokiai bėdai ar nesklaidomui svirtarpyje ar su vokiečiais, direktorius visuomet jautriai reagoavo ir stengėsi sutvarkyti vietoje. „Tegu tai lieka tarp mūsų“, jis sakydavo.

Išleistųjų progą stovyklūs meno kolektyvas direktoriaus garbei suručė atsiveikimo koncerta. Programoje, be tautinių šokių ir choro, pasirodė balerina Sprindienė savo stilingais judesiais, o op. sol. Sprindys savo tenoru žavėjo publiką. Ypač visiems labai patiko baletas „Kaimo idilija“ (Sprindienė su Azeviciūmi) ir įscenazuota jėrevių šokis, kuriam Raciabarsko dekoracijos teikė tikrai mišiąką valdą.

Koncerto pertraukos metu, buvo pasiekta kalbomis. Pirminkiu padėkojus ir apibūdinti direktoriaus nuopelnus stovyklai, salėje nerimstant ovacijomis, komitetas, paštas, išsiveikimo personalas, šoferiai ir menininkai įteikė direktoriui simbolines dovanas! Už dovanas direktorius padėkojo ir savo nuosirdžioje kalboje pasakė, kad su lietuviais jam buvo miela dirbti ir kad juose rado savo tikrus draugus, o su jais niekuomet nepamirš. Dėl mūsų visų troškimo, direktorius pilsai išliks, kad tiesa įstiekt laimės ir mūsų svajones išsipildys. Jis, kiek tai bus galima, tėvynėje (Amerikoje) prisidės prie to kilnao darbo.

Vertęjū aiškinant, jo kalba keletą kartų pertraukiama ovacijų, o baigus salė dar ilgai nerimata.

Pirminkiu pakvietus, kalbėjo naujais direktorius Kontl. Jis savo trumpoje kalboje pasakė, kad sieks geru sugyvenimo su lietuviais ir seks savo pirmatuo pėdomis. Kalba salėje vėl buvo sutikta gausiomis ovacijomis.

Koncertą baigė choras, vadovaujamas Prizigitienės, tarp kitko, svečiams paruošus mažą staigmeną — vieną anglišką dainą.

Baigiant meno kolektyvas vardinį progą pasveicino stovyklūs pirminkią Stašą Auštrotį ir įteikė jam gėlių. Sgts.

HANOVERIS

Gegužės 2-5 d. Hanoveryje įvyko lietuvių tremtinių veterinarjus gydytojū suvažiavimas, kuriame dalyvavo dauguma Vakarų Vokietijoje gyvenančių veterinarjus gydytojū.

Svarbiausias suvažiavimo užduotinis buvo: įsteigti Lietuvių Tremtinių Veterinarjus Gydytojū Draugiją ir pasitbulinti Hanoverio Aukštojoje Veterinarjus Mokykloje suruoštos kursus.

Suvažiavime po sveikinimų buvo aptarti profesionalie reikalai, priimti ištartinai ir išrinkti valdomieji draugjos organai. Draugijos centru pasirinktas Hanoveris.

Pasitbulinimo kursai prasidėjo gegužės 2-ją ir tęsėsi keturias dienas. Cia visiems puiku įspūdi paliko chirurginės klinikos ir jų direktorius prof. Dr. Henkels, žinomas patologas prof. Dr. Cohrs, prof. Dr. Hopka, Wagener ir kt., kurie ir praktiškai ir teoretiskai perdavė naujausias laimėjimus atsiestus veterinarines medicinos arklas. Vokiečių mokslineikai stebisi, kad lietuviai ir tokiose sąlygose pirmeni net už vokiečių stengiamis mokslintis ir tobulintis. Tiek lietuviai, studentai tiek doktorantai pirmąją Hanoverio Aukštojoje Veterinarjus Mokykloje. Iš visu studijuojančių užsieniečių lietuviai sudaro net pusę. Tai ypačiai džiugu žinant, kad Hanoverio Aukštojoje Veterinarjus Mokykla yra žinoma ne tik Vokietijoje, bet ir plačiai už jos sienų.

Gegužės 5 d. įvyko pobūvis, kuriame, be suvažiavimo dalyvių, dalyvavo visi UNRRA-os pareigūnai ir visų trijų Pabaltijo tautų studentai. Pobūvis praėjo labai jaukioje nuotaikoje. Ypač visiems buvo maloni UNRRA-os direktoriaus (belgo) draugiška kalbysena. Jam taip pat tenka didelė nuopelnų dalis, kad suvažiavimas galėjo taip gražiai ir sklandžiai praėti.

Suvažiavime nedalyvavusieji veter. gydytojai prašomi siusti įstojimo pareiškimus Draugijos vardu šiuo adresu: 20 Hannover, Burgweg 11 (Studenten-Hotel).

Vet. G-jas

SLEZVIGAS

Gegužės 3-5 d. vietinės UNRRA pastangomis Slezvigio mieste buvo suruošta jos globojamų tautų rankdarbių paroda. Daugiausia eksponatų išstatė latviai. Toliau sekė lietuviai, estai, lenkai ir juosgalvių. Lietuviškas skyrius daugiausia eksponatų gavo iš Tolko stovyklūs gyventojū. Ji daugiausia atvaizdavo staltieses, mezgtukus, rankšluostelius, antklodes, plėdines, juostas ir t.t. Arti pusę eksponatū iš Tolko stovyklūs davė kniapiėdėtės moterys.

Jonas Gallius

Mergaitė iš miesto

Laukai buvo patvėn lengvutėmis smilgomis ir sudžiūvusių pienų stiebeliais.

Paukščiai čiužė po paskutines giemes ir, susikrėdė į būrį, tarėsi apie artėjančią kelioną į pietus.

Merkys nerimavo, kramtė gilias išrautas krantas ir puolė į glėbį Nmmunui, kuris jį glamonėjo, mylavo ir spaudė prie platiros krūtines.

Stovėjų tylių vakarą ant rausvais spinuliais lėpsojančių Nemuno tilto ir Hūrėjų į aukštą pilialinkį, kurio viršūnėje būriavosi jaunimas ir dainavo svajingas dainas:

Aukštas kalnas, tiesios pusys, mėlyna jūvė, ten siūruvo, plaukinėjo kodėlji gubūžė. Kodėl viena, kodėl liūdna, baltoji gubūžė?...

Nusigrizau į vakarus, ir mačiau smėlio kalną, kelias suskurdusias puveles ir dvielių žmonių siuhtus. Jie sunkiai kopė lekiantios smėlio takeliu ir atrodė kaip pavargusis dykumų karavono likučiai.

Pro šalį plaukė mokinų būriai. Jie matė besiedzinčią saulę, kruviną Nemuno srovę, girdėjo už šniokštiną, žuvėdrų klksmą ir to pilialinkio atplaukiančias dainos aidas. Tačiau jie matė ir džiugsmo lėpsovas savo draugu veiduose, girdėjo pulkuis vasaros pirmiminių epizodus ir jautė neramias širdis krūtines.

Paėjų kelis žingsnius į priekį ir pamatčiau ją viena, stovinčią tilto linkime ir bežiūrinčią į šešėliuose skendintį pasakiškąjį Časų kaimą. Veidas buvo šviesus, vidinio ramumo brūkialis nuostaus, plaukai tamsūs, purė, o graukštas liumuo ir ritmingai besikočiantū kapuro leido spėti, kad jai buvo aštuoniolika metų.

Neatsimenu, ką pasakiau, bet ji tuojau atsigrįžė į mane, ir pamatūjos jos didelės, susimačiusias akis.

— Kodėl vienat — paklausiau.

Balys Galdžiūnas Pakeliui į mirtį Landsbergo gatvėse mano artimieji

Nepabrėžti ne savaitė laiko nuo pirmo susirūtimo su dr. V., kaip grįždami iš darbo pastebėjom tai, ko tikrai nestikėjom. Greita manes eidamas dr. D. sušnabėjo: „Matai, anoj gatvės pusėj eina mano žmona“. Jaučiau, kaip jis tai pasakė susijaudinęs ir kaip drebo jo pamazū tariami žodžiai. Tik kelį žingsnių toliau — ir iš pamatūjos tuo pačios gatvės pusėj savo sesers sūny. Nespėjau akis nukreipti į šalį ir gatvėj pastebėjau savo žmoną einančią į mūsų pusę. Ji buvo saulėje nudėgusi, vieniaplaukė, lengvu rudimėniu apsiplauto. Tai buvo pritrėnkęs vaizdas. Po tiek laiko, po tokių pergyvenimų — susitikti Landsbergo gatvėj! Aš — kalnys, su kuriuo užmaustė bet koks ryšys laikais ar pasimatymams. Ji — tremtinė iš savo krašto. Atsikiš jūta, kad kūnu eina graudinantių šniurpalių, ir mačiau, kaip jos akys žibėjo akuriais. Ji, moteriškų jautrumu, pasilicidė skersai gatvės į mūsų pusę. Rankos judesiais daviau suprasti, kad laikytus atargiai, kad manes negalima užkabinti. Visą tai suprato ir išgėsdintai žiūrėdama į mus, palydėjo iki kalėjimo vartų. Įeinant į kalėjimą, rizikuodamas gauti karcerio, paklausiau, kur gyvenate, ar vaikai sveiksti? Sekers sūnus, stovėj netoli įėjimo, atsakė — visi sveiksti, gyvena netoli Klagenfurtu, Kärnten provincijoje. Žmona negalėjo išarti žodžio. Su tais žodžiais kalėjimo vartai užsidarė. Ji, atsvaizdujęs daugiau kaip 1000 km, paliko gatvę, o aš nueėjau į drėgną celę ir, išžiūrėjęs į mažą dangaus plyšį, matomą pro geležines langos grotas, nubraukiau sūrią sąsą, pabuvau svetimėmis paliktuose tėvų namuose, pabuvau pas valkus ir pas seną, gerą motiną. Mazūtėj laimėjau jaučias stiprių išgyvenimų plėšiamas, jaučiaus susizėstas ir pagėta širdi. Užvartūozią jėga žiems didėliam varge padėjus, esą našta kitiems, esu mironai atitvėtas, išbėdėjęs ir iš-

sikankinęs. Gatvėj pamatytas vaizdas manė degino. Mintys kryžiavosi, kaip palčio ardvė paklydę paukščiai, lėkė tolyn ir vis atsimušė į kalėjimo užraktus.

— Dar prieš vakarinę atėjęs prižiūrėtojas išvydė pas kalėjimo inspektorių. Tikėjau, kad gausiu progos pasimatyti, pats išgirsiu iš jos lūpų viską, kas man tapta vira ir brangu. Koridoriųjė susitikau ir dr. D. Vadinas, cėnam abū ir pasimatyma, Prižiūrėtojas, kaž ko pasžiūrėjęs į rankose turimą knygą, pasakė, kad mus laukia geros žinios. Apsidžiaugėm. Bet inspektoriaus mums tepersakaitė tik du mažus raštelius, iš kurių paaiškėjo, kad mūsų žmonos pas ji buvo atsilankiusios, kad jos apsigyveno Austrijoje, kad vis sveiksti. Paprašėm, ar negalima nors keliom minutėm pasimatyti. Ji — Ne, atsakė. Tai ne nuo jo priklausė ir žė žmonos pataręs, kur jos turinčios kreiptis. Trumpai atsakė; į mūsų prašyma, mums liepė išeiti. Išėjom į koridorių, pasžiūrėjom vienas į kita, lyg ko klausdama, o prižiūrėtojas, mūsų laukęs koridoriųjė, liepė skubiai eiti į celę. Ejam nusivėję, eįjam sunkias žinegasis ir dar sunkesni minčių kankinamais.

Naktį negalėjau nė valandėlės užmigti. Vis buvau Lietuvių, buvau tremtinių kofonos. Buvau drauge su vaikais. Girdėjau, kaip miesto bokštuose laikrodžius muštė valandą po valandos, o aš kankinamas persekiojamas vis įkyresnių ir įkyresnių minčių. Taip sulaukiau ryto. Tik atsikėjęs iš šalto patalo pastebėjau, kad buvau vakar užmiršęs ir vakarinėje paalgity. Ant stalo tebebuvo duonos ir margarino gabaliukas, puslitrūs juodos nesaldintų kavos. Išgėriau kavą. Bandžiau valgyti — viskas buvo kartu ir neskanu. Gerai žinojau, kad esu išbėdėjęs, bet valgyti nesuenerė. Tai pirmas kartas po keturių su pusė mėnesio kalėjimo į gyvenimo. Visad buvau tiek alkalnas, kad niekad negalėjau išmesti nė bulvių lūpenų, o dabar nieko nesinori. Rengias naujai darbo dienai, o galva svaigo ir sukosi. Jaučiau turėj pakliūsus temperatūrą. Kelis kartus turėjau vėl sėstis ant lovos ir vėl keltis. Šiaip taip išsijudinau, bet protarpais vis pasirodydavo mėlyni dūmai. Atėjus

darbo laikui išvėdė į koridorių. Atsistojau į eile, kaip visada, kai rikiuodavomės. Šalia manęs stovis dr. D. paklausė, kodėl aš toks išbalęs. Nespėjau jam nieko nė atsakyti, kaip susumukau. Atsibudau jau tik paguldytas greimoj celėj ant stalo. Nieko neatsiminai, kas su manim buvo. Davė vandens ir pasidarė geriau. Vėl stojau į eilę, bet ir vėl negalėjau išsilaikyti. Mėlyni dūmų kamuoliai sukosi akys, o visas kūnas virpėjo. Įsakė mane nuvesti į celę, o aš sakiaus, kad nenoriu, kad man tuoj praeis ir galesiu eiti į darbą. Tai buvo, tur būt, vienintelis kartas visų kalėjimieji praktikoje, kad kalnys jau nepaėdėdams veržiasi eiti, nors ir patys prižiūrėtojai liepia pasilikt. Manė ta rytą trauktė traukė į gatvę. Gerai žinojau, kad gatvėje galesiu vėl pamatyti savo žmoną, galesiu nors akimis pasveikinti. O kas žino, ar daugiau bėteks kada pamatyti. Žinojau gerai ir tai, kad jei aš gatvėje nepasirodyčiau, ims ir ji galvoti, kas su manim atsitiko. Todėl noras išeiti, nors atrodyti sveikam, kad savistėms nemuryčiau jokių viltų žudymo išpūdiu, buvo nepaprastai didelis. Vėnom; pakliūsus temperatūra nugulėjo. Laipstas užlipti į antrąjį aukštą jau nebegeležiau. Mane paėmė už rankų, veste nuvedė ir paguldė. Atsitaro ir prižiūrėtojas su termometru. Jis rodė 39,2. Manė davė kelias tabletes ir hėpė ramiai gulėti. Galvoje vijosi eįs raiats. Sukosi lova, sienos, visas kalėjimas. Aškiškai jaučiau, kad kleidžiu, bet vis norėjau keltis, eiti ir, pr sunkišus kelėjimo vartus išsiveržus, susirasti tai, ko buvau nepaprastai išsilygęs, seniai nematęs ir su kuo turėjau apie labai daug ką pakalbėti. Taip begulintį jėpė pradziūgio ir mažutė staigmena. Iėjo prižiūrėtojas ir man padavė: dantims valyti šepetuką ir miltelių dėžutę. Bet daugiau nieko. Klidėdamas viską atidžiausiai patikrinau, manydamas rasti kokią nors prancėsmą. Išsilypuau visus dantims miltelius ant stalo. Juose radau tik mažą vitamino C tablečių. Ir tai buvo nelegaliai surizikuota įduoti. Skirsčiau, kaip beprotis, ant nešvaraus stalo pabertus dantims valyti miltelius, rinkau tabletes, nors tuo laiku turėjau gultū lovoje.

Ka žada Palestinos klausimas?

Kazys Veržikas

Palestinos klausimas nuo pat antrojo pasaulinio karo pabaigos kelia daug neramumų. Nuolat ten vyksta protesto demonstracijos, pasigirsta šūviai, sproginėja bombos ir kartais nuo karto paslinkta gvyv žmonių kraujas. Jau yra nuomonių, kad Palestinos klausimas sudaro pavojų taikai Artimuose rytuose ir kad dėl to Palestinos klausimas turėtų būti

Svarstomas Saugumo Taryboje.

Ar taip bus ar ne — bet tai pasidare nebe vien Palestinos, nebe vien žydų ar arabų klausimas, bet pasaulinio masto problema, kur, atrodo, vis

susigrąžins pasaulio galitainai,

ir vėl tie patys angliai ir amerikiečiai iš vienos pusės ir, vienoje ar kitoje formoje, sovietai — iš kitos pusės. Siuo laikui tuos reikalus labai pasirūpinę britų-amerikiečių Palestinos reikalų sudarytos komisijos pranešimas (paskebtas š. m. gegužės 1 d.), kur siūloma nedelsiant leisti 100.000 žydų atsikrauti į Palestiną. Gal ne tiek svarbus, kiek būdingas yra arabų komunistų (veikiančių Libane ir Sirijoje) minėto pranešimo progą pasirodęs toks pareiškimas:

"Palestinos reikalai (čia minėtas) pranešimas davė simpatijas arabams, tiek žydams, o Palestino anglo-amerikiečiams."

Kad Palestinos klausimą kiek lengviau suprastume, tenka pasinaudoti bent šiek tiek to krašto ir to klausimo politinės istorijos. Žydų ir antisemitizmo klausimas smarkiau pradėjo kilti po to, kai 1877 metais vokiečiai laimėjo karą prieš Prancūziją ir įkūrė savo reichą. Garsi kelios metus užsitęsusi prancūzų žydo kapitono Drefus'o byla (jis buvo kaltinamas tėvynės išdavimu) buvo mestas kaltinamas žydijai — su tikslu sustiprinti antisemitizmą. Daugeliu žydų buvo aišku, kad jie privalo turėti savo tėvynę ir savo valstybę. Vienas žurnalistas Dr. Theodor Herze 1897 metais susaukė Bazelyje (Sveicarijoje)

pirmą sioništų kongresą,

kuris nutarė įkurti žydų valstybę Palestinoje. Šis nutarimas sukėlė milijonams žydų gražių viltų ir entuziazmo. 1917 metais Palestina buvo atimta iš turkų ir ją užėmė angli (generolas Allenby). O jau 1917 metų lapkričio 2 dien. angli paskebtė vadina

Balfour Declaration

(pavadinta pagal to laikų anglų užsienio reikalų ministro Arthur James Balfour vardą), kurioje angli pasidėjo žydams sukurti Palestiną tautinę tėvynę. Tatali labai nepatiko arabams. Įsikurus Tautų Sąjungai angli gavė mandatą Palestinai. Vadinasi, Palestina nepasidarė anglių imperijos dalis, bet tik angli valdė Palestina, kaip Tautų Sąjungos įgalditaini.

1929 metais įvyko dideli ir kruvini susirėmimai žydų su arabais (Arabams vadovavo

didysis Mufti). Tik per vieną kovą suirute buvo užnužsta 133 žydai ir 116 arabų. Tuos įvykius tyrinėjus britų komisija kaltino žydus ir rekomandavo suvaržyti žydų imigraciją. Ir ekonominiais sumetimais buvo pradėta varžyti minėta imigracija. Tačiau sionistams smarkiai spaudžiant,

1931 metais Ramsey Mac Donald,

tuomet buvęs socialistas britų ministras pirmininkas, pakvietė žydų imigracijos į Palestiną politiką palankia prasme ir nuo to laiko imigracija labai padidėjo. Vien 1935 metais atvyko į Palestiną 60.000 žydų, kurių tarpe daugiausia buvo iš načiu persiekijamos Vokietijos. Tačiau načiu agitatoriu įkainiti arabai pradėjo smarkiai puliti žydus ir prasi-dėjo kažkas panašaus į pilietinį karą. Ir vėl buvo sudaryta tyrinėjimo komisija, šį kartą vadovaujant Lordui Peel, kuri pagaliau pasiūlė padalyti Palestiną į dvi dalis: žydų Palestiną ir arabų Palestiną. o

viduryje anglių koridorius.

Sitokiama planui pasipriešino ir arabai ir žydai. Mat, ir vieni ir kiti norėjo turėti ne pusę, bet visą Palestiną. Vėl prasidėjo teroras. Pagaliau britai areštavo Didįjį Mufti ir visas pasidailijimo projektais žlugo.

Pasikeitus jau anglių vyriausybei 1939 m. gegužės 17 d. angli, konkrečiai Chamberlaino vyriausybė nustatė, kad per sekantį mėnesį penkis metus, gali kasmet įvažiuoti tik po

15.000 žydų.

Tas nuostatas nustojo galios 1944 metais ir teoretiskai nuo to laiko nė vienas žydas nebeturėjo teisės pakliūti į Palestiną.

Per šį karą, upačia nuo Hitlerio ir jo pasekėjų, žydai labai nukentėjo ir jų Europoje labai daug žuvo. Nurodoma, kad 1939 metais gyveno Europoje apie 10 milijonų žydų. Dabar gi liko apie 4 milijonai, kurie yra labai sunkioje padėtyje, dauguma be tėvynės, be nuolatinės pastogės ir užsėmimo. Tad tiek patys žydai, tiek visas pasaulis yra labai suripūnęs, kur priglausti tuos likusius visapil šlavgintis žydus? Be abejonės, žydų akys ir viltys nukreiptos į Palestiną, o arabai laiko, kad šitos žydų pretenzijos esančios "taip pat nepagrįstos, kaip būtų nepagrįsti keitų bandymai vėl vrayraujantį įsigyventi Anglijos salose. Tiek iš žydų tiek iš arabų pusės nurodomi labai svarūs ir rimti argumentai. Ne mūsų reikalas juos čia įvertinti. Dėl vietos stokos jų čia ir neminėsiu. Daug svarbiau yra tai, kokių būdų šis Palestinos klausimas atsisto

didžiiosios pasaulio politikos centre?

Reikalas čia toks. Pelestina yra anglams būtina, kaip teritorija Sueco kanalo ir Vidurmečio jūros rytinių krantų apsaugai. Vadinasi, Palestina turi būti sargyboje to kello, kurio Anglija susisiektu su Artimaisiais ir Tolimaisiais rytuais. Kodėl ir kiek anglams tas kelias yra svarbus — jau nebe kartą šioje pačioje

vietoje esu išsitaręs. Palestinos ateina ir čia baigiasi naftos vamzdis iš Irako. Jie tiekia anglams naftą. Vadinasi, be jokios abejonės anglai privalo būti čia Palestinoje ir tvirti ir garantuoti ramūs. Bet gi tuos neramumus čia kelia ne vien žydai, kurie nori Palestinoje įsikurti, bet ir arabai, kurių yra Palestinoje, bet kuriu dauguma yra už Palestinos sienų ir kaip tik vėl tokiose vietose, kurios anglams taip pat yra strategiškai labai reikalingos. Todėl angli su arabais negali labai pyktis. Angliai puikiai mato, kad

arabų padangė niūkiasi,

nors ir pamažu, bet labai pavojingais debesimis, kurie visvien kada nors pavirs audra su perkulnais — kas bus tada, sunku numatyti. Žydai labai keičia gina žydų į Palestiną imigracijos kietai. Štai hebraiško Jeruzalės universiteto rektorius (žinomas net kaip nuosaikus sionistas) Prof. Magnes neseniai pareiškė taip: "Aš esu pasiryžęs su šautuvu rankose kovoti už tai, kad būtų leista žydams imigrantams eiti į Palestiną". Gi Arabijos karaliai Ibn Saudas neseniai nukeliavo į Egiptą ir ten drauge su Egipto karaliumi Faruku viešai pareiškė: "Palestina turi pasilikti arabiška. Aštuoniuos arabiškos lygos valstybės turi tik vieną norą: taikoje ir laisvėje gyventi".

Sovietų Sąjunga taip pat interesuojasi ir Palestina, ir arabais, ir apskritai, artimaisiais rytuais. Tai viskas yra susiję su Sovietų planais Irane, Turkiijoje ir Vidurmečio jūrose. Nesunku suprasti kad Sovietų toks "susidomėjimas" yra vėl gi griežtai priešingas anglių (ir, žinoma, amerikiečių) siekimams. Yra žinoma, kad kaip tik šiemet labai daug Sovietų piliečių turistiniais tikslais nori lankytis šventąja žeme ir reikalauja sūti į Palestiną. Taip pat daug daugiau "negu kitais laikais. Taip pat daug daugiau "negu kitais laikais" ir reikalauja taip pat vizų. Žinoma, sunku pasakyti ar šie turistai ten melstis važiuoja ar kitokios "apdūmojimui" atilks.

Sovietų "simpatijos" ir "prištrishams" prie Artimųjų Rytų pasireiškia ne vien maldininkų kelionėmis į tuos kraštas. Sovietai reikalauja Libano ir Sirijos pravošlavitškus sluoksnius. Sovietų iniciatyva yra įkurtos mahometonams net dvi marksistiškai-religinės draugijos. Būtent: "Bani Mouhammed" ir "Ikhvat ul Islam". Taigi, matome, kad sovietai arabų pasauliu taip pat teikia daug dėmesio ir greičiausiai, kad ir ne taip greit, ryngiasi pasidaryti arabiškojo pasaulio "užtarytojus" na, žinoma, jei pasiseks. Vėliau ir "globėjais". Bet iki šiol tokiu globėju yra angli. Tad dėl globos pasidalinimo gali tekti rimtai pasikalbėti, gal bet ir JTO Saugumo Taryboje.

Dabartiniai projektai

dėl Palestinos sutvarkymo nėra nei galutinai nei aiškūs. Jau minėtame britų-amerikiečių Palestinos komiteto pranešime pasisakoma,

lapčių, buvau priverstas parašyti geriausia pažymį.

Klasėje, paėmus ir rankas sąsiuvinį, ji pirmiausia priglaudė ji prie krūtinės, paskum pažvelgė į mane ir ėmė versti puslapi po puslapi.

Pamačius pažymį, paraudo, truputį nuslėpėjo ir daugiau nepakėlė i mane akių. Ji buvo patenkinta, bet nedrįso šio pastitenkinimo parodyti...

I literatūros mėgėjų pastitarimą pakviečiau ir ją.

Atleik pasiklausyti! — pasakiau. — Gal patiks.

"Tikrai žinau, kad patiks, — dėkodama atsakė. — Bet iš manęs nieko nesulauksite. Aš kol kas gėriuos ir mokausi.

— Užteks, jei tu mums visiems pasakysi, kuo gėriesi ir iš ko mokaisi.

— Tačiau to nemoku žodžiais išsakyti.

— Tada užteks tavo veido kalbos, — pasakiau.

Mergaitė atėjo pirmą. Smalsiai dairėsi mano kambaryje, žiūrėjo knygas ir paveikslus. Jos veide švitejo šventaidinė nuotaika.

Kai susirinko visi pakvietieji, keliais sakiniais papasakojo apie kūrybos džiaugsmus ir kančias. Priminiau F. Dostojevsko pasakymą: "Rasytasjas turi kentėti, kentėti..." Pabrėžiau atkaklią idėjos ir medžiagos kovą, priminiau nepasisekimų ironiją, skaitytąjį neįsijautimą ir baigiau J. Kuosos Aleksandriško "Recenzija".

Aš sakiau, mieloji, kad tai buvo elėsa, rašalas tik juodas ir mintis juoda. Rado jau tave ten, rado mano melę; tavų širdį kietą, o many žaidzas.

Mergaitė visa laiką dėdėjo užsimiršusi ir gyvente gyveno mano žodžiais. Jos akys buvo plačiai atvertos, veidas švitejo švelniu rausumu, krūtine neramiai bangavo.

Tiesa, ji nieko nepasakė po mano kalbos, bet atrodė patenkinta. Kažką vėl pasizygėjo mažučiame bloknotelyje ir susipačėsi žiūrėjo i berniuko su balandžiu sfaula.

Kai visų mėgiamas poetas Svetlailtis skaitė savo eilėraščius apie rasotį pievą ir melę,

kad Palestina neturėtų būti nei žydiška nei arabiška valstybė, bet tokia valstybė, kurioje turėtų lygtas teises ir arabai ir žydai ir krikščionys. Kol kas Palestino tur valdyti mandato teisėmis angli, t. y., kol tą klausimą JTO kitaip sutvarkys. O dėl žydų imigracijos galimų komisija visai nepasakoja. Tai esą priklauso nuo daug apkinčių, kurios dabar dar yra nežinomos. Konkreci aišku duob tik tai tuojuo įleisti į Palestiną

100.000 žydų.

Beveik savaime suprantama, kad tokiu komisijos pasisakymu nei žydai nei arabai nebus patenkinti. Žinoma, labiausiai nepatenkinti arabai, nes jau dabar siūloma, palyginti, gan žymi vienkarinė imigracijos kvota (100.000 žmonių). Be abejo, žydas, nors ir džiaugiasi dėl tos vienkarinės kvotos, bet nėra patenkinti dėl ateties neaiškumu.

Taigi, dabar kilo nemažas

arabų bruzdėjimas,

streikali, demonstracijos su plakatais, "Salin britus ir amerikiečius", "Gėda Atlee ir Trumanui". Libano spauda jau spėjo pavadinti Prezidentą Trumaną "Arabų priešu Nr. 1".

Pašaliniam stebėjtoju bet gi čia idomiausias klausimas,

ka darys sovietai?

Žinoma, sovietai žydams yra palankūs. Bet žydų valstybės kūrimas-sionizmas tai jau kitas klausimas. O kaip jau minėjau, arabų pasaulio užtarytoju ir globėju norėtųsi būti ir anglams ir sovietams. Dabar, taip kol kas atrodo, to užtarytojo rolę kažin ar tik nepaims sovietai suvidainti.

Laikraščiai jau praneša, kad Arabų draugija Palestinoje numato siūsti savo atstovą i Maskvą ir prašyti Sovietų parenti eventualu arabų skundą JTO Saugumo Taryboje. O laikraštis "Al Watt ul Misri" praneša, kad Muslino draugijai Hafize jau telegrafavo (per Kairo) Sovietų vyriausybei, kad anglo-amerikiečiai "mušiasi sukurti Palestinoje kapitalizmą" ir prašo nusų gelbėti juos iš dabartinės nelaimės. Be to arabų laikraščiai praneša, kad sovietų atstovai iš Kairo ir Levantės yra Palestinos arabų komunistų kviečiami aplankyti Palestinoje.

Iš siuo laikraštinų žinių jau matyti, kad sovietai j a u yra prašomi ginti arabus ir Palestiną nuo anglo-amerikiečių kapitalizmo. Iš to nebe sunku suprasti, kad sovietų iš vienos pusės ir anglo-amerikiečių iš kitos pusės smarkus susidūrimas bus nebetolimoje ateityje. Susidūrimas su su dėtangis, nes žydų klausimą (atsiziruojant į jų kančias ir dabartinę padėtį) kaip nors apėiti ar kompromisų keliu baigti vargiai ar pasaulis išdris. Taigi, gali būti vėl "dramatiška" scena. Kad tokie atstūs (ir vis dažeiką) susidūrimai veda i tikrą ir ašmėną taiką, tikrai būtų sunku tvirtinti. Palestinos klausimas gal kaip tik ir priešingą impulsą duoti.

Et, jai geriau vienai. Nereikia tuščiai kalbėti. O, be to, draugams ji svetimai, nesuprantama. Jie negali užmiršti jos nueitų pėdsakų.

— Iš viso, nežinau, kaip aš apsisprausi šitame mistelyje, — paibaigė.

Aš žinojau jos trapų kelią šitų vienerių siaubingų metų laikui, bet kartu buvau girdejes ir jos apgalėstavima: ji nepasėjęsi nei susivokti, kaip buvo įtraukta i visuomeninį darbą, ir kelio atgal nebuve. Tačiau tuos metus ji jau išbraukusi iš savo praeties. Ji dabar mokėsi ginti.

Nenorėjau liesti šio raudono brūkšnio jos jaunuteis sieleje ir ramiai paklausiau: — Ka labiau mėgsti — matematiką ar literatūrą?

Mergaitė nusišypojo ir, nė nepagalvojusi, atsakė:

— Literatūrą. Jūs randu kitus ir save. Aš labai mėgstu skaityti.

— O rašyti?

— Kai kada. Tačiau aš niekad nebūsiu rašytoja. Ne man nepilotti žmonių gyvenimo paises.

Bet romantiskus vaizdus ir raudonus saulėleidykus mėgsti?

Kad labai gražu! I siela suplaukia tiek daug ramybės ir jauno džiaugsmo. O, jeigu aš būčiau poetė!...

Poetas yra tas, kuris pats mato ir jaučia grožį, — pasakiau, ir netrukus mes atsiskyrėme.

Mergaitė vėl pasliko viena ir, po kiek laiko atsukus, pamaciau ją, kažką rašančią i bloknotėli.

Saulė jau buvo nusileidusi.

Tais metais ji buvo aštuntoje klasėje.

Rūpestingai mokėsi ir nepaprastai daug dirbo. Tačiau jos darbai ekrėsi nuo kitų: jei kitų rašomuosiuose ir referatuose buvo galima jausti pareigą ir prisiverstimą, tai šitos mergaitės kiekviena eilutė alsavo dailiojo žodžio melė, giliu įsijautimu ir gyvenimu aprašytais vaizdais.

Ypatingai ji mėgo Igną Šeinių ir neramios dvasios "Kuprelį" Olesių.

Pamenu, kartą pertraukos metu užkalbino mane, ar aš negalys į "Kuprelį" pasikolti? — Kodėl ne "Paskenduole" ar "Pragiedruilius"? — šypsdamasis paklausiau.

— Todėl, kad jūs gražiausiai apie jį papasakojote, — atsakė. — Man rodos, aš Olesių geriau suprasiu nei Verutę ar dr. Gintautą su Sviestviciu... —

O kas tuo jame patinka: mizantropo gyvenimas, apviltai melė ar savita filosofija? — Viskas patinka, bet labiausiai filosofija. Šita sielu klajonė, tas kataris...

Tada supratau mergaitę: ji buvo pravoslavė, bet nenoraii lankė religijos pamokas, i cerkvę retai teuzėidavo. Man rodos, ji ieškojo savo keliu ir rinkosi ramšio pasaulėžiūros kovose. Tačiau ateisti ji nebuvo.

Kai už poros savaičių surinkau mokinių skaitymų užrašus, buvau nepatenkintas, kad toks literatūros mėgėjas, kaip Stanulis, suvertė raides i netvarkingas elutes ir, "Brand" pagrindinė idėja supainiojo su fabula. Parašiau jam aštrią pastabą ir atsiverčiau sekanči sąsiuvinį.

Iš karto mano veidas nušvito.

Mergaitė rašė apie Ig. Šeiniųs, "Kuprelį" ir, kiek pamenu, pagrindinės idėjos skyrėsiy prirašė: "Olesius — at nevykusios praeties griuvėsių susikurto puošnias rūmo maestro..." Rašinio raides buvo smulkiutės, truputį pasvirusios i dešinę, sakiniai neilgi, stilingi, visa forma estetiška, žavinti.

Aforizmių ekrjus buvo itin gausus Olesiaus samprotavimai apie žmogaus sielą ir jos pomirtinį likimą.

Pabaigoje mergaitė keliais sakiniais pažymėjo galvojanči, kad gal būt, tiesa, jog esu žmonių be sielu, kad tauri siela, jos nuomona, tegalinti įsikintyti tik kūnuose tu, kurie negyvena viena duona, bet ir idėjomis.

Visas jos turinys buvo tartum turininga autobiografija su nevykusios praeties grūvisiais ir kruopščiai statomo ateties rūmo vizija.

Jai vienas, negyvenusiai lietuviškame sodžiūje ir kaip reikiant nepažįstančiai nei lietuvių tautos, nei jos kalbos dvasios ir pas-

mergaitė suraukė kaktą ir pasidairė. Paskul išmėgė akis i mano veidą ir, atrodė, norėjo išvoti mano mintį.

Tačiau tada, kai Švirnelyje skaitė novelę apie istoriką ir gelsvų plaukų mergaitę, kai nė karto nepaminėjo melės, nors visa novelė ja alsavo, — mergaitė nebematė manęs, bet dėkonoje atplūstantį mintų sruaite.

Diskusijos jai nė dabar nedalyvavo, o paklausta, ar geriau, kai autorius visa smulkmėniskai pasakoja, ar palieka neaiškių iku, trumpai pasakė:

— Gyvenime visumote yra nežinomų, kurių nė gentijaulstas kūrėjas neišspręs...

Išėdama mergaitė dėkono man už suteiktą progą dalyvaoti dvasinėj puotoj (taip ji pati šį pobūvį pavadino) ir prašė nepamiršt ir kita karta.

Nors aš nieko nepadaėsiu, bet pati daug gausiau — prisipažino.

Aš pažadėjau jos prašymo nepamiršti.

Mokslo metai baigėsi.

Mergaitė gimnaziją baigė vienasis penkenukiais, ir jai nereikėjo laikyti baigiamųjų egzaminu.

Dabar ji kasdienė eilavo i laukus, šilą ar paupį ir grįždavo namo su gėliu puokštelė.

Rytuose dundėjo patrankos, naktys buvo neramios, tvankios, bet ji, niekad nesiskyrė su knyga ir visumote švitejo džiaugsmu ir ramybe.

Kai sutikau ją gluosnių alėjoje, paklausiau: — Ką manai rudenį veikt? — Rudenį? — pakartojo mergaitė. — Man rodos, pats gyvenimas padiktuos naują temą.

Tai gal pramatai ką nors borgo?

Jaučiu. Tas dundėjimas atkaklus. Jis manęs neramina. Bet aš tik maža dulkė ir nieko negaliu. Jei pajėgčiau, ramius žmones i mėnuli perkelčiau.

Tikėkim, atėtis nepasitęsi iš mūsų. Ir žmonės, ir tautos turi pereiti savo Goltgata. Mergaitė tylyje. Aš pats nenorėjau jos gsdinti ar raminti.

Dar dėl nacių pažiūrų apie pabaltijiečius

„Mūsų Kelio“ Nr. 11/20 L. Kvečas komentavo vieną nacikų brošiūrėlę: „Baltische Staaten“, parašytą Karlheinz Germahn, išleista 1938 m. Iš šio nežymaus nacių geopolitinio ideologo sužinojome, kad Lietuva „nei istoriniu nei vadaus struktūros atžvilgiu prie Pabaltijo tautų nepriklausanti. Pabaltijos erdvės tikrieji reprezentantai esą vieni latviai ir estai, mat, jų buvęs bendras istorinis likimas ir jų gyvenime vyraujanti germaniška įtaka, o lietuvių esą, lyg iš kažkur atsibastęs svetimas elementas, nepritęs nei prie vieno iš tikrųjų krašto šeiminių, t. y., latvių ir estų, pasiilęs nuošaly ir dėl savo ypatingos padėties „einer besondern Behandlung unterstellt“.

Iš šio supažindinimo su šia brošiūrėle tūlas skaitytojas galėjo pagalvoti, kad nacizmas ir latvius ir estus žiūrėjo kaip į daugiau vertingę, „rasę“, gi mus, lietuvius, daugiau neigė. Taip galvoji yra klaidinga. Nacių pažiūra, o ypač apie latvius, labai pūkanti pavaižduoja 1942 m. Berlyne ir Leipcige išleistas vadovėlis „Deutsches Lesebuch“, skiriamas auklėtosiosios mokykloms ir paruoštas visos elės aukštų ir doktorizuotų Lietuvos Ministerijos pareigūnų. Vadovėlio švietimas — žinomos vokiečių lydiekytos „Verlag B. G. Teubner“ skyrius „Erziehung durch das Schrifttum“. Šiuo vadovėliu dar 1944 m. rudenį buvo užverstos lentynos Tilžės didžiausio knygyno, kur aš jį ir nusipirkau, norėdamas arčiau susipažinti su oficialiosiomis nacių pažiūromis apie pabaltijiečius. Jau skaitant šiame vadovėlyje įdėtus propagandinius eilėraščius apie Pabaltijo vokiečių idealus, pasidarė kartu, bet Augusto Winnigo ilgokas straipsnis „Baltentum“ pavėlik kaip šaltas dušas. August Winnigas Pabaltijo vokiečius savo straipsnyje vadina baltais. Jau vien tai rodo, kad naciai nesivaržė sąvokas klaidomai. Mes niekuomet nesutiksim, kad Pabaltijo vokiečiai, daugiausia „penktos kolonos“ nariai, būtų vadinami baltais.

Cia patiekiamą Augusto Winnigo straipsnio „Baltentum“ charakteringės vietos. Dar pažymėtina, kad autorius pradžioje rašo, jog vadiuodamas traukiniumi Rygon, susitiko su jau iš anekšdavo pažįstamu Latvijos vokiečiu. Traukinys buvo labai perpildytas ir būvė neįmanoma kalbėtis. Latvijos vokiečiai, kuriam traukinio mašinistas buvęs jaunystės draugas, suėdė traukinio vienšį vietelę ir įsai, t. y., tas Latvijos vokiečiai, pradėjęs pasakoti: „Mes baltai esame ponų tauta — „Herrenvolk“ šių įvairios klimos mažų tautelių atžvilgiu. Pagal moderninę demokratiją mes esame nuskaikėliai, nes kaip mažuma slėgėme mažas tautas. Bet kai vokiečių riteriai atvyko į šiuos kraštus, moderninė demokratija dar nebuvo žinoma ir todėl gyvenimas buvo tvarkomas natūraliai. Gamta gi pažista dvi tautų rūšis: tokias, kurios yra paskirtos vadovauti, ir kitas, kurios yra paskirtos tarnauti. Moderninė demokratija pasmerkia šį skirtumą ir šiuo atveju nori koreguoti gamtą. Vokiečiai yra po-

nu tauta arba buvo tokiais iki visai neseniai, kiekvienam atveju jie tokiais buvo, kai jie iš šios kraštus atvyko kardu juos pasivergti. Ciabuvės tautelės: kuršiai, latviai, liviai ir estai buvo tautos paskirtos tarnauti. Jo žinojoti nei vadaus struktūros atžvilgiu prie Pabaltijo tautų nepriklausanti. Pabaltijos erdvės tikrieji reprezentantai esą vieni latviai ir estai, mat, jų buvęs bendras istorinis likimas ir jų gyvenime vyraujanti germaniška įtaka, o lietuvių esą, lyg iš kažkur atsibastęs svetimas elementas, nepritęs nei prie vieno iš tikrųjų krašto šeiminių, t. y., latvių ir estų, pasiilęs nuošaly ir dėl savo ypatingos padėties „einer besondern Behandlung unterstellt“.

„Prancūzijoje prieš revoliuciją buvo lygiai taip pat, kaip ir Ispanijoje ir Italijoje po Tautų kraustymosi laikotarpiu: krašto ponais buvo germanai. Tautos gyveno germaniškos karo aristokratijos viešpatavimo žemkė. Taip ryšiavo anglai ir sakais ir Britanija ir taip ryšiavo rurliai ir Rusija. Europoje teta tik viena tikra aristokratija. — ir jį visur yra germaniška. Jūs žinote aristokratijos posakį apie „mėlyną kraują“. Šis posakis yra klėis iš Ispanijos, nes tenai šviesi oda, per kurią venos mėlynai persiviesdavo, o tai sudarė išorinį germaniškų ponų požymį. Taip pat Jūs žinote, kad Rusijoje kalbama arba buvo kalbama apie „baltą carą“, tai pareina dėl šviesios odos spalvos, kuri viešpatuojančią giminę skyrė nuo čiabuvių... Ir taip visa Europa gyveno germaniškai aristokratiškai viešpatuojant.“

„Prancūzų Revoliucija — baskiško kraujo suklėimas prieš frankišką ponų suvaldymą. Šitas ponų suklėimas su savo valstybiniais ir kultūriniais laimėjimais išjudino tarnaujantį suklėmą, jį apvietė ir išugdė juose pretenzijas. Mes esame irgi tokie pat kaip ponai. Bet kačdangi tik vienas viešpatuoti galėjo: arba frankų aristokratija arba žemas baskų kraujas, tai turėjo iškilti kova. Prancūzų Revoliucija buvo milžiniškas germaniško kraujo sumaišinimas. Raudonojo teroro metu užteko turėti mėlynas akis ir šviesius plaukus būti nuvestam nuguliojtinu.“

„Kai kurie vokiečiai buvo apdarūs ir pavojų pajuto. Jau 19. amž. pradžioje jie kvietė vokiečių ūkininkus vykti provincijon ir planinga kolonizuoti žemę. Jie tvirtino: „Mes esame plėnas suklėimas virš latvių ir estų. Jei šisai pagrindas paklėis, tai įsai mus prarys. Sukurkime vokiečių ūkininkų pagrinda, — žemes turime pakankamai. Tada mes vėl saugiai gyvenime toje Dievo žemėlėje, kaip mūsų protėviai prieš 600 metų.“

„Tautai vokiečiai su savo viešpatavimu taip susiprato, kad negalėjo įsivaizduoti, jog tarp jų gyvenančios samdintų tautos vieną gražią dieną pasidarų jiems pavojingomis. Tautai ponija, kuri neginama, kuri netaikio randoj kardo, kiekvienam atveju susilauks žlugimo. Pabaltijo vokiečiams nerėkėję ginti savo viešpatavimo. Jie gyvenė saugiai ir atstovėdavo pasaulio malonumams. Jie puoselėdavo meną ir mokslą iki švelniausiu niuansu. Tuo buvo didžiųjų amžių ir juokiamasi iš neapsivietusių giminių latvių ir estų. Tačiau tenai buvo sukurta vokiečių žemė.“

„Mes nepervertėme latvių ir estų vokiečiams. Mes nenorėjome, kad jie kalbėtų vokieškai.“

O. B. Audronė

Šaukia

Vėju lengvasparniū suvoistais atžėjęs
Tėviškės žieduotas, nuostabus gegužis.
Kvepiantys pušynai (tylinioji) palaukė —
Kiekiavens žolėle pakėlė šaukia —
Zirgėse berziaili supasi, linguoja
Mano skausmo žemėj, mano Lietuvoje.

O, sakyk, vėjėli, ilgėsį aptūpęs —
Ar tenai jau žydi mėlynos žibutės?
Pievos, dobilėnos, ar žalioja liepos —
Obelys ar žydi, ieva ar pakviups,
Ar gandrai parlėkė sena lėdą suką,
Ar gaivina viltį gegužėle ku-kū?

Kvepia jaunas vėjas tėviškės arimais —
Šaukia mano žemė lūkesį parimus —
Šaukia savas kraujas, šaukia tylus kapas,
Šaukia artimieji šiapus ir anapus —
Lūkesčiai sustingę šaukais, vaitojai,
Mano skausmo žemėj, mano Lietuvoje.

Kažkur dingio ir mergaitė, o aš žiūrėjau
į nusvirusias beržo šakas ir mačiau apie mergaitę,
praėjusią šešėliu gyvenimo kryžkelėmis
ir sulaukusią neatšaukiamos temos — mirties.

Dabar Merkinės kapinėse švokščia pūvis
ir sulinkę kryžiai ramstosi vienas kitu.
Vėjas šiurena ir tyliai kuždais kapų gėlės.
Tadčiau aš negaliu aplankyti vienišo kapo
ir išrauti laukinės piktžolės, sulėidusios šaknis
ir smėlėtą žemę.
Negaliu nunęsti nė laukinių vėjų puokštės
ir uždėti ant tylaus kapo.
Tadčiau mano akyse — šviesus, ramybe
spinduliuojąs veidas, didelis, susimastėjęs
akys, iš kurių plaukia nebylūs žodžiai:
— Iš viso, nežinau, kaip aš apsirasiu šiame
miestejeje...

Lietuvis penkių girnų didmiestyje

(Iš berlyniečio dienoraščio)

20 d. Emigrantai emigrantams nelėgūs. Vieniems sekasi taip, kitiems kitaip. Čerloturbūje gyvenančių rusų kunigaikštienė Kropotkina atlankė banditai, užtikio ją bemiegančią, primušė lovoje ir apilpėše pagrindinai: Apie 20000 markių rudo, brangių akmenų ir tt. Vėlo vertės nuo pusės iki 1 milijono. Iš kur tie jos turiai, nežinia, gal sugėboję išalkyti tai, ką po ano karo išsivėžė iš Rusijos, o gal ir kitaip. Berlyne, Paryjuje ir kitur buvo, pavyzdžiui, gerai einančių lūksusinių svetainių, kurių šefai buvo kunigaikštienė ir kunigaikštienės, padavėjos — kunigaikštystės, rūbininės — grafaletės. Vodka trigubai kaštuodavo, kaip kitur, šaušikas taip pat trigubai. Kiek apibūkęs tokių svetainių ainis buvo ir berlyniečių šis „Medved“ restoranėlis (kai kam ir iš lietuvių pažįstamas). Jurbarko kunigaikštis Vasiličkovas čia taip pat mieliai smaguiraudavo, kaip ir „smulkesnieji“ didikai: von der Recke, von der Ropp ir pan. girdžiant balalaikų orkestrui. O šiandien? Atrodo, nebėra didikų, nebėra šis „Medvedo“, o pasuktūrijąšias kunigaikštienės banditai Berlyne baigia vajavoti geležinėm štangom net po patalais.

21 d. Nejaugi šiandien Vėlykos? Kam Vėlykos, o kam prastėnė negu paprasta diena. Metu žvilgsnį į spintelę ir greit pasidarė aišku, kad nebėliko šioms šventėms net juodos duonos kėsnio. Pirmos „talkos meto“ Vėlykos — o nėra nė sausos duonos plutos. Maisto kortelės duonos kuponai, mat, paprastai išsibaigia jau apie gegužės 15 diena, o šiandien jau dvidešimtmėjomis. Vis dėlto, es optimistas ir vis tikslu, kad rasis kokias nors šėitės. Ši karta šėitį randu meditacijoje. Kam iš viso valgyti pusryčius? Ana keili mūsų tautiečiai pasisakė jau seniai nuo to atrapė. Taip, visai ne pro šalį būtų nu šių Vėlykų pradėti dukart per dieną valgyti, ne tris kartus. Toliau pagalvoji, jog pats esu kaltas, kad Vėlykos nebėliko sausos duonos rėkės. Kam netaupiau mėnesio pirmoje pusėje? Ir dabar turėčiau. Atsiriėkčiau storą storą rėkė, pažiūčiau kava, užsiberčiau kiek duoskos, užmerkčiau akis ir pasigardiuodamas valgyčiau, lyg šėitū su sviestu užtepta. Kaip maloniai kve-

pia duona, kai jos nėra! — Ateina plėti metas, bet į valgyklas nėra kaip eiti, nėra kuo. Vėl randu optimistišką šėitį: Argi negalima vieną dieną ir visai nelygti? Priėmėmu, bė to, Evangelijos žodžius: Kam Jūs rūpinatės, ką valgysite, ką gėrsite, ku vilkėsite? Pasžiūrėkite į paukštyčius padangėje, jie nei sėja, nei pjauja, o Dievas juos visvien išmaitina (Vakaruose tie žodžiai, tur būt, šitap skamba... o UNRRA juos visvien išmaitina... Atsikiėdžiu ir Senecos laiškus Laciului, rašytus prieš maždaug 1900 metu. Cituoja jis Epikura, kad ir nepriteiklaus būsenoje galima sau gerai jaustis ir pats dar nuo savęs priduria: Ne tas yra vargingas, kas niekuo neturi, bet tas, kas daugiau trokšta. Prie antrojo patiekalo pridėdu dar keletą pipirų iš Schopenhauerio, o vietoje trečiojo, kaip po dešertis, pasiskaitau Vydino žodžius: „... kad žmogus savo gyvenimu kasdien vis aiškiau apkrėptų, kas gražu, teta ir gera...“

22 d. Šiandien, antrąją Vėlykų dieną, išvykau į užmiestį, aplankiau kelis pažįstamus Zehlendorfo stovyklose. Kokie svetingi tie mūsų tautiečiai, kokie vaisingi! Iš kažin kur ir kažin kaip net lašinių gabalėlis atsirado „Juk šiandien Vėlykos“, sako vašingoji šėimininkė. Ir tyli šėisena prisiminė: „Zvanėgelijos žodė“ Seneca, ir vakarykštės nesamos duonos rėkė su nesamu sviestu... O parke vėliau mūsėikiai užtraukė lietuvišką dainelę. Dainuojame ir patys šėitėm, kad čia esame ir kad čia dainuojame...

Esame tame penkių girnų mieste (keturių okupacinių sektorių ir penktasis vokiečių), o koį tarp jų girnų nesame sutrėkšti, lietuviškai dainuojame.

Mintyse skrendame prie Nemuno ir Nevėžio, prie Dubyso ir Šventosios, prie Palangos ir Klaipėdos pajūrio, į Vilnių, Kauną, Šiaulius ir kitas tėviškės pastogės vietoves. Mintyse skrendame ir pas visus tuos tautiečius, kurie, lygu mums, yra toli nuo tėvynės, spaudžiami jiems namų ir tariame: Juk kada nors ir vėl visie susirinkime po tėviškės ažuolu.

Berlynas (antroje balandžio pusėje).

Viktoras Girlanda.

Mieliau juos mokėme latviškai ir estiška, kad šie samdiniai nepasivaintų ponų kalbos. Ar šios žemės buvo kolonizuotos? Taip, jos buvo kolonizuotos. Bet daugimas vokiečių apsilėdo. Gyveno per patogiai ir netikėjo pavojumi. Buvo pradėta meliaili žiūrėti į čiabuvius... Pagal susidariusį paprotį dvarininkas palmdavo iš savo samdinii vieną vaiką į dvarą ir jį mokėdavosi su savo vaikais. Šie latvių vaikai vėliau pasidarė mokytojas, kartais pastoriais. Jie buvo geri žmonės, dėkingi ir paslaugūs. Nuo perito šimtmėčio 60 m. šis paprotys buvo sustalintas. Iki to laiko tai buvo daroma be tikslo. Dabar buvo norima sudaryti išmoksintųjų latvių suoksnį. Latvīs mėgstama miestą, jis nėra ištikimas skypininkas ir meliai keliasi Mintaujoni arba Rygon, kur galime uždirbti pinigų ir kur įsai gali iškilti ili pono. Buvo pradėta bijoti latvių tautinio jausmo pasireikimo, išliko prieš vokiečius neapykanta, kuri iki tol buvo nežinoma. Buvo prieita prie minties, kad reikia kiek galima daugiau latvių vaikų išmokyti kartu su savaisiais, leisti į studijas ir taip išugdyti draugišką latvių inteligentiją, kuri paskui privėlėgiu miesteose užgarantuoti vokiečių viešpatavimą. Mūsų šeimoje taip neatstikio. Mano tėvas laikėsi savo nusistatymo: prie kiekvieno jo šeimjo gimusio vaiko, paimdavo vieną latvių vaiką ir jam padėdavo kukliai įsikurti žemės ūky. Taip atstikio ir su mano jaunystės dienų draugu. Mano tėvas jį istatė į geležinkelio tarnybą, o atėję vokiečiai iš Reicho iš jo padarė mašinista: Ir jam dabar esame dėkingi už šią dangišką vietelę. Taip ir užsidarė ratas. Taigi, mes patyė esame kaiti dėl Latvijos inteligentijos išugdymo. Tautiniai latvių vadai ir aršiausi vokiečių priešai yra didžiulioje baronų jaunystės dienu auklėtiniai. 1905 m. revoliucijos metu tokie latvių vadai, kuri išaugino jo ponas ir išleido į universitetą, ant savo namo rėmų laiptų nukovė patį šėimininką. Bet tada mes latvis dar palaūžėme.“

„Tai štai kokie pažiras šėiepiuo nacizmo vadai savo jaunimui. Šias pažiras tenka įskirti oficialiniais, nes vadovėlis Švietimo Ministerijos autorizuotas.“

„Apsžiūrėkime gerai, kad ir mūsų tarpa, i mūsų stovyklas nepakliūtų panašūs pasakotojai arba tu pasakojimų užrašinėtojai, kaip Ailgust Winnig, pasireikė vokiečių okupacijos metu kaip dideli naciai, iš kurių daugelis jau yra nustoje Pabaltijo valstybių pilybtės, bet dabar šie būvę piktai apsimeta nekaltais avinėliais su tikšu pasnaudoti DP globa, i kurią jie neturi jokių teisų. Kaip tenka girdėti tokių atstikimų jau yra būvė. Stovyklų vadovybės-turėti būtų labai atsarigos priimdamas i stovyklas bus. Pabaltijo vokiečių, gi išbrovėlius, jei tokių dar būtų, be jokio pasigalėtinio išskirti.“

Br. Mickonis

Pasaulio maitinimas

Bevino pareikšimas

AP iš Vašingtono pranešimu, Tarptautinė maitinimo konferencija išlėkė tris svarbiausias problemas.

Pirmoji problema — Rusijos ir Argentinos nedalyvavimas konferencijoje. Jų atstovų nebuvimas padaro sunkumų suformuoti efektyvią aprūpinimo programą.

Antroji problema — pažiūrų skirtumas su nustatymu, kokie dirbu kiekia turėtų būti sumažinti gyvulinams sušerti, kad būtų galima pateikti jų daugiau eksportui.

Trečioji problema — pašalinimas ūkininkų tarpe balmės dė kalnų smūko, kuri išsiskaito padidėję javų plotai bei pakilūs produktų gamybos. Konferencijoje buvo pasisakyta, kad didinant žemės ūkio produktų gamybą, reikia didinti ir pramonės gaminių kiekį.

D. Britanijos užsienio reikalų ministeris Ernest Bevinas, atidarydamas 31 tautos žemės ūkio gamybos konferenciją, pasakė, kad „nel nacizmas nei komunizmas neegzistuoja, jei pasaulintume iš pasaulio nepriteiklius ir badavimą“. Jo žodžiais tariant, korūnizmas ir fašizmas pranyktų, jei žmonės turėtų pakankamai priemonių gyventi. Toliau jis pabrėžė, kad „mes nenorime daugiau nei nacizmo nei diktatūros. Ne vienas užsienio reikalų ministeris nesudarys pasulyje talkos, jeigu bėndri ekonominiai faktoriai tikrai nesantųkyvis su politiniais faktoriais, kurie lemia pasaulio taiką“.

Siose Imperijos vyro mintyse glūdi gil tiesa; tas ir aišku, kad visokios diktatūros, ar jos yra iš dešinės ar iš kairės, kyla ten, kur politikos reikalai nesuderinti su ekonominiais. Tik suderinus ekonominius faktorius su politiniais galima tikėti pasulyje pastovios taikos.

— Tai ką, liter' ūrą studijuoji? — staiga paklausiau.
— Ne, medicina!
Aš, apstulbau.

— Jūs stebėtas? — paklausė mane. — Tai labai paprasta. Aš pliaustinėsi žmogų, bet visuomet galvosiu apie jo sielą. Vėliau aš stengiausis sielą ko ilgiausiai kūne išalkyti. Juk tai gražu!

— Gal būtų — atsakiau. — Svarbu, kad žmogus eitų savo keliu.
— Mano kelias aiškus! — nusišypsavo ir mes atsivėlikinome.

Praėjo dar viena savaitė.
Mergaitės ne karto nesutikau. Iš kitų žinojau, kad ji miestelyje tebevyvena ir kažką dirba. Pasivaikščioji beveik neišėina.

O Damoklo kardas kabėjo viršum galvų. Miestelyje lakstė svetimi kariai, stadi radijo bokštus, nervavosi.
Žmonės danginosi į kaimus, palikinėję tušėlius namus.

Pagaliau vieną naktį atskridę lėktuvai miestelį sulgynio su žeme.
Aš pats tada sėdėjau Strauosų pakrantėje ir mačiau, kad be manęs neliko nė gyvos dvasios.

Kita dieną Uciekos sodžiuje sutikau mergaitę, baigusią septynias klases.
— Ar girdėjote, kad Eugenija negyva? — paklausė.

— Kas? Eugenija? — susukau. — Tai ją subombarduvo?

— Ne! Ji ta naktį buvo Zakavoliuose. Paryžių norėjo grįžti į miestelį pasidaryt. Be eidama sutiko du kareivius ir įjėdų ją nušovė.
— Už ką?
— Kad ji nenorėjo jų paklausti!
Zvilgterėjau į mergaitės išbykusį veidą, ir pamatiau sąrašotas akis.
Viršum mūsų galvų skrido keli lėktuvai ir visi žmonės išsilapsėtė grioviuose...

KULTURINIS GYVENIMAS

Dr. B. Pašiliskis

Studentija ir jos globėja

(Sėmestrų pradžia)

Galimybė šiose ištremimo sąlygose mokytis yra didelė laimė. Laimė yra todėl, kad ir sunkios ištremimo dienos nenuėmą veitui. Savo Tėvynės mokyklose studijuoti yra žymia patogi. Tačiau jauni žmonės visuomet mušdavosi į užsienius, nes pažinti svetimą kraštą ir svetimą kultūrą yra naudingas ir pagirtinas darbas.

Mūsų studentija, kuri kartu su kitais tautiečiais atradė šios sąlygose savo daugumojai žionykščiuose universitetuose ar kitų rūšių mokyklose. Jos skaičius yra pakankamai didelis ir sudaro nemažą procentą mūsų visos Lietuvos studentijos. Kad jai likimas lėmė net tokio istorinio ištremimo metu su knyga rankoje rengtis savo Tėvynės gerovei, tai laimė reikia ivertinti kuo praktiškiausiai. Iš tėvynės ateinančios žinios (per radiją) rodo, kad Lietuvoje 80% studentijos sudaro mūsų kolegos — mergaitės. Tas faktas tikina, kad inteligentijos prieaugulis ir anose sąlygose eina nenormalia vada. Iš to reikia pasidaryti šias išdavas. Tai vryu studentų procentą turime išsiaiškinti svetimo(m) mokykloje, nes savos čia įsikūri negalime ir turime naudotis tokiais universitetais, kurie yra mums šiuo metu prieinami. Antra vertus, visos mokyklos ir universitetai yra geri, kuriuos studentai gerai baigia ir kuriuose stropiai ir sąžiningai mokosi. Todėl ir visus nepozityvius samprotavimus reikia padėti į šalį ir jais savaš neapgaudinti, o su visomis įgėjomis paimti į rankas knyga, pincetę ar kurią kitą mokymosi priemonę.

Antra išvada yra ta, kad Tėvynės mokyklose, kokios jos šiuo metu bebūtų, testudijuoją (80%) mergaitės, nes vyrų studentų yra, matomai, užimti kitais darbais... Kokie tie darbai yra, mes puikiai nujauname, ir su savo jaunomis širdimis puikiai išgyvename tų darbų prasme mūsų ateitai.

Mes labai džiaugiamės, jeigu ir anie kolegos galėtų studijuoti taip, kaip mūsų studentija ištremė, tačiau mes to likimo rankos negalime pasukti, užtat studentija už tėvynės ribų turi savo uolius ir pavyzdžių studijavimui išsibalansuoti savo neidealistine situaciją anų kolegų atžvilgiu.

Neven tik būtinas reikalas laiką išnaudoti pagrindiniams pasirengimui profesijai ir ateitai; bet ir idealistiniai momentai turi nulėmti tą neatperkama uolumą moksle ir studijose.

Mes čia esame atsiradę ne todėl, kad valdintume „audresnius“ už tuos, kurie mums saugo Tėvynės žemę ir sodybas ir kurie šiandien negali naudotis studijų laime. Jeigu mes jau čia atsiradom, tai ta atsiradimą reikia įprasinti ir praktiškais ir idealistiniais momentais. Tėvynėje pasilik kolegos atlieka, kaip minėta, Lietuvos žemės ir sodybų išsaugojimo misiją mums, į jas grįžtantiems. Mūsų gi akademinė jaunomenei ištremė yra tekusi lietuvių tautos jaunomenės reprezentavimas svetimoje žemėje ir svetimoje mokykloje. Taigi, studentija pasilima visa atsakomybė už Lietuvos jaunomenės vardą, garbę, gabumus, stropumą, ideališkumą ir kitas reprezentacines dvasines ypatybes.

Kiekvienas skyrimas paimtas studentas yra lietuvių tautos jaunomenės ambasadorius — svetimos mokyklos suole, seminar, pratybos, parke, kavinėje, gatvėje ir t. t. Nuo tos idealinės misijos nei vienas nepabėgė, bet kiekvienas arba ją atlik garbingai, arba ją suprovanos, arba lietuvių tautos jaunomenės uždėjęs negarbę ir negandą svetimoj priaučigėtoj inteligentijoj! Susidomėjimas psichologija yra vakaruose gana didelis, todėl ta psichologinė momenta išnaudojant, mūsų studentija gali atlikti ir savo kultūrinės propagandos darbą. Šioj vietoj jau sykį yra minėta, kad studentija per mokyklos suolą turi visus ir visas savo studijų draugus ir drauges padaryti lietuvių tautos kultūros, reikalų, jos vėgų draugu ir tai dar fanatišku draugu. Būdamas svečias svetimoj mokykloj, jis turi visuomet pasilikti svečiu tinkamoj aukštumoje, bent jau mažiausiai ne mažesnio takto, stropumo, socialės disciplinos, gabumų ir t. t. negu vietinis. Tada jis laimės simpatijas, patrauks ir sužavės. Ligišiolinė praktika teikia gerą įspūdį apie mūsų studentiją svetimoj mokykloj, bet yra ir atskirų atvejų, kurie reikalauja pastabos. Vienas piktas elgesys ar vienas nedisciplinustuos asmuo gali deimėjim pavyzdžius laimėjimus neklaus paversti.

Kolegos Tėvynėje „kada nors“ galės išdidžiai pasakotis savo žygius. Ten grįžę mes rasime gražiausių gyvojo patriotizmo pavyzdžių, puikiausių aukos darbų. Kad mums grįžus netekų rausti atstojus su ten esančiais kolegomis į vieną gretą, mums dar reikia išiejuoj gerai pastempiti. Iki šiol per didelį nuopelį neišiejuoj nei savo vidurinėje akademinėje bendruomenėje, nei jos išorinėje misijoje. Nepamirškime ir tai, kad jie bus teisūs reikalaudami iš mūsų apyskaitos, kad jie tai darys ir turi teisę daryti. Kuo gi mes galėsime pasigirti? Tik jau ne vaikščiėjimais ir nieko neveikimu, o tik gerais diplomais,

puikiu profesiniu pasirengimu, sąžiningai atlikta mūsų akademinės jaunomenės reprezentavimo misija svetimoje mokykloje ir svetimojoje žemėje.

Kad mūsų akademinė jaunomenei pavyzdžiai atliktų savo gražiausią istorijoj ištremimo misiją svetimoje mokykloje, jai turi pagelbėti visi jaunomenės draugai, L.T.B. vadovybės ir visa visuomenė.

Svarbiausia čia yra L.T.B. vadovybės ir ypač profesorių taryba, apie kurią spiešiami mūsų studentija su didele meile ir pagarbą. Per L.T.B. vadovybės ir profesorių kolegijas eina ir visos studentijos šelpimas patriotiškosios lietuvių išiejuoj visomenės suaukokiosios lėšomis. Kiekvienas studentas, kuris ima pašalpa ar stipendiją iš tų lėšų, išporeičia patriotiškajai visomenei už gerą širdį atsimokėti pačiu pavyzdžiausiu mūsų jaunomenės reprezentavimu svetimoj mokykloj. Tie, kurie tokias pašalpas ar stipendijas duoda, duoda jas kaip tik su tokia intencija.

Jeigu būtų tokių atvejų, kad stipendijas ar pašalpas L.T.B. vadovybės duotų studentams, kurie su mūsų akademinės jaunomenės misija svetimoj mokykloj nesolidariauja,

joje aktyviai nedalyvauja, tai būtų tik kolektyvinis (duodančiųjų ir imančiųjų) aukojančios visomenės skriaudimas, už kurį tektų ir atsakyti, nes pinigų vos užtenka patiems uoliausiems mūsų jaunomenės ambasadoriams svetimoje žemėje!

Šią kietą tiesą supranta ir pati jaunomene, kuri žino, kad už vaikščiėjimą, studentavimą ar „spekuliaciją“ iš jokio viešo išdo stipendijos neuduodams ir negali būti duodamos.

Akademinės jaunomenės misija svetimoj žemėje ir svetimoje mokykloje yra aiški, visiems lygiai suprantama — tiek pašalpa jaunomenei tiek ir visuomenė, todėl čia į gimčius leistas nei praktiškai nei teoretiskai nėra ko.

Prisimindami šiuos dalykus, mes tenorime vieno — sugyventi jaunomenės uždavinius svetimos mokyklos suole, kaip tik naujo sėmestro proga! Tie didieji emigracinės misijos idealai jungia ir visą mūsų inteligentiją. Kokioj šios emigracinės misijos aukštumoje mes pajėgsime išlaikyti, nuo to pareina ir mūsų tautinės bendruomenės išlikimas apskritai. Suius mūsų idealistiniai vidaus ryšiai — ir iš mūsų tautinė bendruomenė, kris jos vėdas, garbė, orumas. Pasilik su savo ydomis ir negerovėmis, pasidarysime klaidiniai, o ne lietuvių tautos inteligentijos ištremimo misijos pionieriai!

Periodinės spaudos paroda

Šių metų gegužės 11—12 d. Hanau lietuvių stovykloje lietuvių laikraštinių suvažiavimo proga buvo suruošta dabartinės lietuvių periodinės spaudos paroda. Daugiausia dėl tinkamų patajų stokos ši savo eksponatais gausi bei turininga paroda suruošta klučiai, improvizuotai. Žiūrovų, lankančių šią parodą, pirmiausia ir ašį bus kritę nepaprastai mūsų periodinės spaudos gajumas. Kur tik lietuvių esamą ir turima šiošios tokios laisvės veikti, ten ji gimsta, prasiveržia pro sunkiausias kliūtis ir pasiekia savo jos išsilgius skaitytoj.

Apšiuorus parodos salės sienos buvo dekoruoti Hanau lietuvių stovyklos seniniais laikraščiais „Hanus lietuvių“. Iki šiol to laikraščio išleista 39 numeriai. Paskutinis numeris buvo skirtas suvažiavimui ir papuoštas suvažiavimo pirmininko Jono Kardelio, „Ziburių“ redaktoriaus Dominiko Peniko ir „Aidų“ redaktoriaus Kazio Bradūno, dailininko Kosto Jerzakio pieštais šaržais. Laikraštinkas Stepas Vykintas paršė vedamąjį „Hanus lietuvių“ čia sumaniali redaguojamį ir gražiai iliustruojamį. Kiekvieno numerio yra trys dideli laikraštinio formato lapai. Išskabinas tik vienas egzempliorius.

Vidurėje salės, tarp šiuo metu spausduvėje spausdinamų laikraščių, buvo išstatyti dviejų tomo „Ausros“ komplektai. „Ausra“ — mūsų tautinės periodinės spaudos pirmtakė. Ji žiebė carinės Rusijos lietuvių tremtinis su mūsų tautinio atgimimo patriarchy Jonu Basanavičium priekšakyje. At sienos kabėjo Liūdo Spokevičiaus piešt aušininkų Jono Basanavičiaus ir Jono Šiupio portretai.

Laikraštinkas Bronius Kviklys iš Lietuvos atstivė ir per bombardavimus tiesiog stebuklingai išsagejoj gausų kolektyvų okupacijos metu lietuvių pogrindinės spaudos rinkinį. „Iš Laisvės“, „Nepriklausoma Lietuva“, „Atžalynas“, „Vardan Tiesos“, „Lietuvos Laisvės Trimtas“, „Baltija“, „Laisvės Kovotojas“, „Jaunime Budek“, „Tautos Zodis“, „Vieninga kova“, „Lietuva“, „Apžvalga“, „Pogrindžio Kuntaplis“, „Lietuvos Judas“ etc. Daugumas jų laikraštinių spausdinti pogrindžio spausduvėje. Tų laikraščių tikslas šaukti lietuvių tautą į kovą dėl savo laisvos valstybės atstatymo, vadovauti kovai su rudaissais okupantais, informuoti visomenę apie esamą padėtį, lietuvių gausi pogrindžio spauda — tai nesugruaunamas įrodymas, kad lietuvių tauta ryžtingai ir energingai kovojo su nacionali kai ji formavo lietuvių visomenės opiniją, kuri visa laiką buvo antiokistika. Šiandien kai ir patys viekiciai pripažįsta, kad lietuvių tauta stipriausiai ir viningiausiai pasipriešino nacijų planams.

Kiti parodos eksponatai, kurie sudarė daugumą, vaizdavo lietuvių periodinės spaudos plėtojimą nuo ranka rašyto seninio laikraščio iki moderniosjoje spausduvėje gražiai iliustruoto, didelio 10 psl. savaitraščio. Be seninių laikraščių, kurių turi kuone kiekviena kiek didesni lietuvių stovykla, taip pat leidžiama, dažniausiai rotatorium spausdinama dieninė informacija. Joje duodama santrauka svarbesniųjų radio žinių, ištraukos iš svetimų, daugiausia angjų kalba, laikraščių ir svarbesniųjų stovyklos įvykių kronika. Be dieninės informacijos, rotatorium spausdinami savaitiniai, dešimtadieniai, dvasivaistiniai, mėnesiniai periodiniai ir kitokie neprieidiniai leidiniai. Kai kurie iš jų, pav., „Gintaras“, paskutinis „Algūvos Baro“ numeris, „Gimtinės Ziburėlių“ ir kiti gražiai iliustruoti. Gaušumatorių leidinių, iš kurių atžymėtini

„Dievo Paukštėlis“ ir „Neatplėtas Siuntinėlis“.

Parodoje buvo išstatyti ir spausduvėje spausdinami mūsų periodiniai ir neprieidiniai leidiniai: „Mūsų Kelias“, „Ziburiai“, „Aidai“, „Naujas Gyvenimas“, „Zibintas“, „Laisvės Varpas“, „Lietuvis“, „Saulutė“, „Skautų Aidas“, „Mintis“, „Tėviškiei Garasas“, „Mūsų Viltis“, „AZ“ ir kiti. Balandžio 1 d. proga spausduvėje išleisti jumoristiniai leidiniai „Išviečtinioji Kultūrė“, „Klumpė“, „Balandis“.

Visų parodos lankytojų dėmesį į save traukė Flensburgo lietuvių metraštis „Dienos bei Tėvynės“. Tai didelio formato 358 psl., gausiai iliustruotas leidinys. Daug iliustracijų atskirų lapų. Šio leidinio leidėjas ir redaktorius A. Vaitkus. I į jo išleidimą įdėta nepaprastai daug darbo. Visas leidinys paršytas raštinia mašinėle, atskiri lapai fotografuoti, iš fotografijų darytos klišės ir tik tada spausduvėje spausdinta. Paminėtinas ir kitas gana didelis Flensburgo lietuvių stovykloje leidinys, rotatorium spausdintas — „Zingsniai“.

Paroda atdarėta gegužės 12 d. 14 val. Pirmiausia ją aplankė laikraštinių suvažiavimo dalyviai. Ji gausiai buvo lankoma ir stovyklos gyventojai. Per pusantros dienas ją aplankė apie 1000 žmonių.

Paroda sutvarkė inž. Kiryls, L. Spokevičius ir V. Urbonas. A. Dangerutis

Naujos knygos ir leidiniai

Bals Gaidžiūnas, RUPESCŲ DIENOS Eilėraščiai. Išleido lietuvių spaudos leidykla Gunzhausene. Atspausa 1000 egz, kaina 3-2 RM.

Lietuviškoj visomenėi ištremtyje susilaukė vėl vieno, nors ir nedidelio, vos 64 psl., vertingo poezijos leidinio. Jame tilpo 48 poezijos kūriniai, sukurti kaip paties autoriaus pasisakymas, sunkioj nedalioj, kartuvėms grąsinant. Šis poezijos rinkinys suskirstytas į keturius skyrius: 1) Rūpesių dienos, 2) Lietuva, 3) Už žemę ir namus ir 4) Tremtiniai. Dauguma paskutiniame skyriuje tilpusių kūrinių yra gimę autorių geštapo kalbėjimose esant, todėl juose tiek daug silvarto ir svajų. Beiskaitant šį poezijos leidinį taip tur ir plaucia prieš ašį savojo krašto gražūs vaizdai, liūdni ir skaudūs prisiminimai to siaubingų meto, kada buvome priversti palikti tėvynę ir pasiduoti nežiniui. Eilėrašius nuostabi lengvas, vaizdai žavėtinai gražūs. Kūriniauose daug vilčių ir optimizmo. Tokius poezijos kūrinius skaityti šiame tremtinisakjame gyvenime yra vienintelis nusiraminti balsas ir pagoda.

At. Kairys, BLASKOMI LAPAI. Eilėraščiai. Pirmieji bandymai. Viršelis ir vinjetas — dalis S. Makarevičiaus, „Algūvos Baro“ leidinys. Išspaudė Allgauer Zeitungsverlag und Druckerei OHG, Kempten/Allg. 1946 m. kovo mėn. Tirazas 21000. Kaina RM. 3.-.

Tai perdėm tremtinisakjį gyvenimą vaizduojantis, mažo formato, simpatiškas, 96 psl. eilėraščių rinkinėlė. Leidinėlis suskirstytas į penkis skyrius, kurie apima 64 eilėraščius. Poezijos juose mažoka, bet juk ir paties autorius pastebėta, kad tai pirmieji bandymai. Dr. Dirmauskas, PAVASARIS ATEINA. Viršėlė pieštė dal. Grigariavičiūtė-Jonelynė. Copyright by Leidykla „Viltis“, Flensburg, 1946 m. Tirazas — 500 egz. Spausdino J. Hoops spausduvė. Kaina nepažymėta. Be lietuviškų akcentų.

Alė Sidabraitė
Kiek daug akimirksnis savyje amžių slepia
Ir verta gal gyventi vieną miškąn tik,
Kaip, kitados, dar Šileris pasakė,
Kad tame mirksnyje tave suiktė.

Einu pilkuoju vieškeliu daug metų
Nešusi svorį ir kitų vargų naštas,
Gyventoj sielvartų širdis beįėjai kraštas,
Svajonių pamintų vistiek nebesuras.

Ateis diena be saulės ir be grimo
Kvieslys nuo Amynių vartų atsukėš
Ir ant visko, dėl ko širdis nerimo,
Abejoniui anspaudą uždės.

Ateis diena, kada ateis kas žino?
Paša diena rūkuse ir tamsoj,
Kuomet mane kaip atvaizdus jau arle-
i duobę mes trunty vienmuoj. [kln.]

Ir vėl 44 pusl. didoko formato eilėraščių leidinėlis. Jo gale pažymėta, kad to paties autoriaus Neprik. Lietuvoje 1940 m. buvė išleista „Skambėk, mano daina“, atseit, nebe pirmi žingsniai. Tad skaitlytojas jų pagrindu gali reikalauoti daugiau ir iš šio leidinėlio, negu jame yra. Čia daugiau visko, negu poezija. Eilėrašius taip pat labai šluojuoj.

1918—1946. Išleista 1946 m. vasario 16, dienos aktio Paryžiuje atminti. Redakcija V. Rasteno, iliustracijos ir linoleumo raiziniai dal. VJ. Viejkio. Tražas 500 egz, rankraščio teišėmis.

Nedidelis, 16 pusl., bet tiesiog vasar leidinėlis, kuris visiškai tinkamai atžymi Vasario 16-ją. Jo turinyje: Lietuvos Himnas, trumpas straipsnelis „Viltis“, J. Alščio poezijos kūriny „Vasario 16“, vėl straipsnelis „Laisvė“, Marlonio „Geresnių laikų viltis“, J. Alščio „Paigro, pabodo“ ir „Eini tu“ ir paskutinis Ballo Gaidžiūno poezijos kūriny „Buvau prie Sepeulės...“ Čia randame 10 dal. VJ. Viejkio prasmingų linoleumo raizinių ir tris fotografinius vaizdus. Ypatįgiai prasmingas viršelio raizinys su aukščiau pažymėta data ir riteriu ant balto žirgo — Vytyti.

LITHUANIA, Country and Nation, 1946 m., Augsburg.

Lietuvių Komitetas Augsburgėje šiomis dienomis išleido puikią informaciją 64 psl. knygelę apie Lietuvą angų kalboje. Šis leidinėlis paejuštas gražiomis mūsų krašto vaizdų bei viltųjų pastatų iliustracijomis. Jame yra ir Lietuvos žemėlapis. Lietuvių stovyklų kormitai turėtų pasirūpinti to leidinėlio reikiama kiekį įsigyti, kad galėtų jį prie progos paskleisti tar vietinės karinės valdžios ir UNRRA-os pareigūnų.

Vytautas Biliulaukas, ZMOGUS ŠIŲ DIENŲ PROBLEMATIKOJE. Münchenas, 1946 m. „Aidų“ atspaudas, 24 pusl. Pardinavinė kova po 1- RM.

Tai brošūrinė, kurioje atspausdinti trys straipsniai, anksčiau jau buvo „Aidų“ žurnale: 1) Masė krikščionė, 2) Naujų kelių belekantas ir 3) Tautos kultūrinės vertybės. Kaip paties autorius įvade pastebėta, šie straipsniai turi tarpusvę tiek organinio ryšio, jog skaitlytoji, juos visus tris turint prieš ašį, kartu, sekis labiau įsiteminti juose gvildinamas problemas.

SENŲJŲ AMŽIŲ ISTORIJA. Vadovėlis pirmajam koncentrui, iliustruotas. Parašė V. Luilevičius, Eichstätto Lietuvių Gimnazijos istorijos mokytojas. Eichstätt-Rebdorf, 1946. Tirazas 15000 Br. P.A.V. Sulaičių leidinys. Kaina 3,50 RM.

Mūsų tremtinijų mokyklos mokytojų darbą žymiai palengvina laiks nuo laiko pasirodęs vienkoks ar kitoks vadovėlis. Štai ir vėl mokytojas ir mokinius apsidžiaugęs, pamėgęs į rankas senųjų amžių istorijos vadovėli, kuris nors ir nedidutis, vos 64 psl., bet jau duoda pagrindines pirmajam koncentrui reikalingas istorines žinias. Siame vadovėli randame suvestai apibūdintus tris periodus: 1) Zmogaus gyvenimas prieistoriniiais laikais, 2) Grakija ir 3) Roma. Vadovėliu galės naudotis ne vien tik gimnazijų žemesniųjų klasių mokiniai, bet ir pradinės mokyklos aukštesnieji skyriai. Ta proga pastebėta, kad mokyk. V. Luilevičiaus pavyzdys sektinas ir kitiems mokytojams: — dėstomuo dalyko medžiagą taip tvarkyti, kad vėliau ją būtų galima panaudoti nors ir konspektyviniam vadovėliui išleisti.

VAGOS, Mėnesinis kultūros žurnalas Nr. 1, Uchte, 1946 m. gegužės mėn. Spausdintas rotatorium, 40 pusl. Leidžiā Redakcinė Kollegija. Iliustravo ir į matricas perdavė K. Radvila ir K. Gilandis. Perraiše ir atspausdino Pr. Gedžiūs ir F. Bulkė. Kaina nepažymėta.

Tai turiningas ir gražiai iliustruotas leidinys. Jame tinkamai atžymėta motina, keli šlap rimi trauptiniai, pluoštas beletristikos; prozas ir poezijos kūriniai. Be kitų yra straipsniai ir skautų vyčių organizacinius reikalais. Stp. Platiūnas

Kultūrinė kronika

Dailininkų ir muzikų džiaugsmas ir vėgėlė
 Austrų dailininkas Kokoschka, dabar gyvena Londone, atšventė su 60 metų sukaktuves. Londone didėję pasisekimą turėjo jo scenos veikalas „Mörder, Hoffnung der Frauen“.

Anglijos didelio pasisekimo susilaukė jauno kompozitoriaus Benjamin Britten opera „Peter Grimes“.

Suomiu muzikės Sibelius neseniai šventė 80 metų sukaktuves.

Pracitė rudenį, sulaukęs 82 m. amžiaus, Naujorkė mirė pianistas rusas Al. Siloti. Jis buvo Liszto mokynys ir geriausias jo kūrinių interpretatorius.

Muzikui Wilhelm Furtwenglerui, kaip profesionalui, atimta teisė diriguoti Berlyno Filharmonijoje. Herbert von Karajanui neleista diriguoti Vienos Filharmonijoje.

Tarpinaitinė muzikos šventė Pragoje
 Čekų filharmonijos orkestro penkiasdešimt metų jubiliejaus proga gegužės 12 d. prasidėjo tris savaites trūskanti muzikos šventė čekų sostinėje. Šventę atidarė koncertas minėtasis filharmonijos orkestras, diriguojamas Rafael'o Kubel'iko. Šioje šventėje dalyvauja žinomieji anglų, prancūzų, danų ir rusų menininkai.

Mirė Werner Hochbaum
 Berlyne mirė žinomas filmų režisierius Werner Hochbaum, sulaukęs vos 47 m. amžiaus. Jo vardas visada buvo minimas su pagarbą, kai eidavo kalba apie vokiečių filmus atstatymą. Ankstyva mirtis nutraukė jo daug gražių užsimojimų.

Semestrų susikirtimas Muncheno universitete
 Pagal Muncheno universitetų rektorato pranešimą, žiemos semestrų (1945/46) pabaiga visoms Muncheno esančioms aukštosioms mokykloms nustatyta birželio 28 diena. Vasaros semestras (1946) prasideda liepos 9 d. ir baigiasi rugpjūčio 27 d. 1946/47 m. m. žiemos semestras prasidės spalio 22 d.

Sėkmingas širdies perkėlimo bandymas
 Kaip Dana praneša, rusų medic. profesorius Sinityn pasisekė vieno gyvylio gyvą širdį perkelti į kitą. Prof. Sinityn pradėjo savo bandymus su šaltakrūviais. Jam pavyko išimti iš vienos varlės širdį įdėti kitai varlei, kuri su svetimta širdimi jaučiasi gana gerai ir dar gyveno šiltesnėmis. Šis medic. profesorius įtaisė trūšiams, katims ir šunims sprandę antrą širdį, sujungdamas ją su kraujau apytaka. Gyvyčiai su dviem širdim gyveno ir normaliai jaučiasi.

Nušalintas Kieľ'io universiteto rektorius
 Prof. Dr. Hans Gerhard Creuzfeld, psichiatrinės klinikos direktorius, buvo nušalintas iš Kieľ'io universiteto rektoriaus pareigų, nes savo darbe jis nukrypo nuo karinės valdžios nustatytos linijos.

Besiruošiantiems studijuoti
 Teko patirti, kad į Baltic University Ham-burge, Karolinenstr., nuo sekančio semestro bus priimami ir pirmuosius du kursus studentai, norintieji studijuoti veterinarijos mokslus. Prašymus bendra tvarka siųsti mi-nėtai adresu rektoriaus vardu iki š. m. birželio 25 d. Tolinnes informacijas suteikiamos universiteto, o reikalui esant bus pranešama spaudoje.

Aukšta kultūra
 Si mažutė žvejų, kaimiečių ir intelektualų Islandijoje bendruomenė, kuri yra geriausiai pasaugyta apšvietus (vienam žmogui tenka žvejų daugiau, negu bet kurioje kitoje tautoje) atmetė galingiausių JAV valstybių prašymą perleisti juos nuolatines bazes saloje.

Argi nenorime dirbti?
 (Pradžia 1 pusl.)
 „Jūs visi, kurie skundžiatės išvietintųjų lietuvių tingumu, būkite teisingi, surasite jiems darbo prasmę, duokite motyvų, akstinų darbui ir jis dirbs! Dirbs, kaip šviškianis jautis. Dirbo nuo ryto iki vakaro, nepavargdamas. Jie kenčia šiandien ir nuo darbo stokos. Tas darbas, kuris jiems užtemtas, yra jiems svetimas, įkyrus, atgrasus. Jis neduoda jiems motyvų, akstinų.“

Teisingas yra psichologijos dėsnis, kad žmogus krypsta ten, kur jį traukia įvairūs motyvai, išrokavimai, ar tai būtų asmeniniai, ar tautiniai, ar religiniai. Šiandien išvietintasis neberanda motyvų dirbti ir jis nebedirba, jis vengia darbo, kečdamas savo prigimtyje baltą tuštumą, beprasmiškumą. Ir ta jo kančia yra baisi kiekvienam, kuris myli ir supranta.

Visi darbo akstinai, kurie seniau turėjo lemiančios reikšmės, kaip yra: darbas gaivina ir palaiko sveiką kūną ir dvasią, darbas apsaugo nuo nuobodžiaujimo ir nepasitenkinimo, jis duoda duoną ir atneša gerovę — nebeteko suasmės. Visko netekus, nebebrangi nei sveikata, nuo nuobodžiaujimo darbas šviškianis vienas beprasmiškas. Duonos jis ir taip gauna. — Apie gerovę jis šiandien nepajėgia nei sąvajoti. Kaip paskutinis argumentas darbui išvietintajam lieka tik tėvynės garbė ir religiniai motyvai“.

Ar išvietintųjų (DP) lietuvių tarpe esame daug taip galvojančių, kaip galvoja K. Steponis, „Ar išvietintieji Lietuviai nenori dabar trauktis namo, sunku būtų pasakyti. Tačiau reikia manyti, kad labai nedaug, ir duok Dievą, kad taip galvojančių tarpe nebūtų tik vienas pats autorius. Mūsų aukščiau cituotose mintyse yra savitūdo samprotavimai: „išvietintasis neberanda motyvų dirbti ir jis nebedirba, jis vengia darbo kečdamas savo prigimtyje baltą tuštumą, beprasmiškumą“.

visi darbo akstinai, kurie seniau turėjo lemiančios reikšmės nebetekę savo prasmės... Ar mūsų vadinamoji tremtinųjų bendruomenė, arba DP lietuviai, yra tokie? Ar jų jau niekas nebedomina, ar jie nebeamoto prašmės gyventi? Jeigu taip būtų, tai aš manau, kad mes nieko daug nebeužadavim būti jau seniai pasukę Rytų link. Išvietintieji lietuviai yra veikėlis, žmogus daug kas domina, jie yra pasiryžę grįžti į savo laisvą tėvynę, o jei tas, grįždamas dar kūrį laiką ir užtruktų, jie suve darbu pasiryžę prasmūsti ir gyvenimą kuriame nors kitame laisvame krašte.

Kiekvienas samoningas ir sugebąs protauti išvietintasis lietuvis žino, kad darbas yra vienintelis jo išganymas, darbas yra vienintelis jo šviejoji viltis, darbas yra išlikimas jo gyvenimo paldovas. Jeigu jis gaus darbo, pajėgs jį dirbti, jis bus laimingas, kiek begalė būtų laimingas žmogus, išplėtas iš savo tėvynės.

K. Steponis prašo būti teisingai ir surasti išvietintiesiems lietuviams darbo prasmę, motyvus ir akstinus. Toks prašymas-tai K. Steponio jėga veržiamasis ir atdaras duris. Kas mato prasmę gyventi, tas nebešokė prasmės darbui, bet dirba tokiu darbu, kuris įgalina jį gyventi. Žmogus, kuris nedirba, yra arba paleigėlis bei ligonis, arba parazitas, arba elgeta. Nematydami darbui prasmės ir nenorėdami dirbti, mes save turėtume priskirti kuriai nors vienai iš tų kategorijų. Dabar mes, gal būt, labiausiai esame panašūs į elgetas, mes mintame iš svetimų malonės. Toks mūsų gyvenimas tikrai daug ką jaudina, ir mes norime ku greičiausiai būti žmonėmis, kurie minta ne iš svetimų malonės, bet iš savo darbo.

Jokiu būdu negalima sutikti su K. Steponio teigiamais, kad visi darbo akstinai, kurie seniau turėjo lemiančios reikšmės, dabar nebetekę savo prasmės. Šiandien šie akstinai turi daug didesnę prasmę ir reikšmę, negu kad jie galėjo turėti mums gyvenant nepri-

klausomoje Lietuvoje. Nepriklausomoje Lietuvoje kai kas galėjo ir nedirbti, pasitenkdamas, kad jis pakankamai turįs pavaldėto ar savo paties trisus užsidirbti turto. Šiandien darbas yra vienintelis mūsų turto. Niekuo nepateisinamas ir sąmprotavimas, kad mes nenorime dirbti todėl, kad negalime dirbti tokiu darbu, kuriame buvome pasirušėję ir kuriame imate dirbti. Mūsų užklupę pasauliniai įvykiai yra nepalyginamai už mus stipresni, ir-mes savo norais ką nors lemiam esame bejėgiai. Gyvename sunkiais laikais, mūsų neprašote aplinkybės ir, norėdami išlikti, turime prie jų derintis.

Vokietijoje jau mes išgyvenome vergo darbininko dienas, atrodo, jau baigiame gyventi poilsio pošeimnio dienas ir turime pradėti laisvo darbininko dienas. Būkime joms paruošę. Negalėdami dirbti įprastinio profesinio darbo, išmokime naują amatų ir tarsi, kurie mūsų galtingiau ir greičiau sukurti nuolatinio darbo.

Sios būsiosios karų audros labai daug sugriauti ar sužalota, Visam tam atstatyti reikia daug darbininkų. Kur mes bebūtume naujų įvykių nublokšti, ar į savo tėvynę ar kur kitur, savo darbūmū, savo darbo meile ir sugebėjimu dirbti mes daug ką laimėsime. Tad darbas turi būti mūsų šiu dienų šūkis.

Nors šis karas ir okupacijų gerokai sužeilėlo mūsų tautos charakterį, tačiau darbo meilės mūmyse neužlopio. Mūsų jaunimo veržimasis ir mokyklais, o suaugusiųjų ir visošalio kursais, didelis lietuvių noras patekti darbininkais į UNRRA ir prie kitokių darbų, kur jie jaustųsi nuolatiniams pastoviais darbininkais, — rodo didelę lietuvių darbo meilę. Tinginiai ir darbo prasmės nebeatmetę mūsų tarpe yra nedaug. Į juos reikia žiūrėti kaip į sunkiai sergančius ligonius. Jūs reikia gydyti. Mūsų spauda turėtų daugiau ir plačiau rašyti apie darbą ir jo reikšmę. Tik, žinoma, ne kaip, kaip K. Steponis „Mintyne“.

Islandijos vaidmuo
 Žinomas Amerikos tarpinaitinė politinės opinijos reiškęjas Donald Bell gegužės 5 d. Daily Mail aprašinėja Islandiją. Dėl straišnio aktualumo mes jį sutraukiam patiekėsim savo skaitytojams.

Visada yra nėmalonu didėlei galybei klausyti priekaištų iš mažos tautos. Tai didelė naujiena, kada pusaulyje mažausia valstybė, be jokios pagalbos sala, kuri neturi savo kariu-paėgų, pasipriešina galingiausiai pasaulio tautai, valdančiai didžiausią laivyną ir turinčiai galingiausius oro pajėgas.

Vulkaninės kilmės Islandijos sala užima 40.000 mylių. Kentukio valstybės dydžio plotą. Trys ketvirčiai salos neapgyventa ir apie vieną trečdali gyventojų (iš 120.000) gyvena Reykjaviko mieste. Likusieji gyvena išsiskėlę po kraštą ir augina arklius, karves ir avis.

Application for a Situation
 Gentelmen,
 in reponse to your advertisement I beg to offer my services as a book-keeper.

I am a Lithuanian, twenty eight years of age and have a thorough knowledge of book-keeping. As the enclosed copies of my testimonials show I learned book-keeping for two years in the „High Trade School“ in Kaunas (Lithuania). On leaving it I entered the service of „Lithuanian Banc“ where I remained till July 1944 — the time when I had to leave Lithuania for Germany, because of the war events. In August 1944 I entered the service of the „Süddeutsche Baumwollspinnerei“ in Munich, Bavaria with whom I remained until the end of the war.

I speak and write Lithuanian, German and English well, can use the „Remington“ typewriter and write shorthand both in English and German.

Hoping to receive a favorable reply I am, Gentelmen, Yours respectfully
 B. Jankauskas

Vertimas į lietuvių kalbą atrodytų šitaip:
 Prašymas (vietai gauti)
 Poniai,
 atsakydamas į Tamstų skelbimą, drįstu siūlyti savo patarnavimus, kaip buhalteris.

Aš esu lietuvis, 28 metų amžiaus ir turiu labai gerą patyrimą buhalterijoje. Kaip mano pridėtu pažėjimų nuorašai rodo, aš mokiaus Aukštojoje Prekybos Mokykloje Kaune (Lietuvoje). Ją baigęs, įstojau dirbti Lietuvos Bankan, kur dirbau (ilkaui) iki 1944 m. birželio mėn., t. y., iki dienos (laiko), kada dėl karo priekabstų aš turėjau palikti Lietuvą ir vykti Vokietijon. 1944 m. rugpjūčio mėn. aš įstojau dirbti į Süddeutsche Baumwollspinnerei Miunchene, kur pasilikau dirbti iki karo pabaigos.

Aš moku lietuvių, vokiečių ir anglų kalbas žodžiu ir raštu, rašau „Remington“ mašinėle ir moku anglų ir vokiečių kalbos stenografiją.

Tikėdamas iš Jusų teigiamo atsakymo Su pagarba
 B. Jankauskas

Oro keliai
 Todėl Amerika turi tęsti okupaciją ir nau-

naudojamas apskritus metus ir bombarduojami svarbiausi Sovietų centrai. JAV valstybės 1945 m. spalio 1 d. pareiškė Islandijai, jog Amerika nori savo bazes pasilikyti ir „po karo pabaigos termino“.

Pradėjo nervuotis ne tik Islandiečiai, bet ir Rusija. Rusija davė suprasti, jog ji reikalaujanti Norvegijos Spichenbergo saloje bazių, kad galėtų atsispirti Amerikos pasirušėjimams šiaurinio Atlanto arkijos regione.

Birkomasi
 Islandijos gyventojai, kurie bet kurio atveju nori nusikratyti sveitima kariuomenę, dabar pradėjo bijoti, kad jų sala gali tapti kovų lauku atiteisus atominio karo metu tarp JAV valstybių ir Sovietų Sąjungos.

Islandijos vyriausybė įteikė prašymą Amerikai. Ministras pirmininkas Olafur Thors išsiaiškino, kad jo krašto parlamentas visai atsisakė diskutuoti klausimą dėl išnuomavimo bazių. JAV valstybių departamentas buvo painformuotas apie 1945 m. lapkričio mėn. 6 d. notą ir buvo atsakyta gruodžio 8 d., kad Amerika atidės tuo klausimu diskusijas. Ir šie dalykai taip stovėjo iki paskutinio dienu.

Amerikos užsispyrimas, kad Rusija toliau ištrauktų savo kariuomenę iš Persijos, Islandijos vyriausybė padarino ir todėl ji paskeblė apie pasikeitimą tarpusavyje notomis, kad Amerika išstėtų savo pažadus. Tuo būdu mažausia pasulyje tauta nugalėjo galingiausią.

Lenkija likviduoja „fašistų“ partiją
 AP iš Varšuvos praneša, kad vyriausybė intensyviai savo pastangas atsipalaiduoti nuo taip vadinamų antidemokratinio fašistinio elemento.

Paskutininiu metu buvo padaryta krata Žemutinėje Silezijoje, kaimiečių partijos apygardos vpr. būstinėje. Padaryta suėmimų ir rasta nemažas kiekis nelegalių ginklų.

St. Mikolaičiko organas — Gazeta Ludowa — reikalavo vieno teismo areštuotiems ir praše saugumo ministeriją iširti kaltinimą, ar jie turėjo ryšius su teroristinėmis grupėmis.

8000 studentų streikas Poznanėje ir Krokovoje pasibaigė, kai universiteto vadovybė pažadėjo mėginti paveikti, kad per gegužės 3 d. demonstracijas suimtuosius studentus paleistų. Studentai buvo kviečiami grįžti prie savo darbo po to, kai universiteto rektorius pasikalbėjo su vyriausybės pareigūnais Varšuvoje.

Lenkijos vyriausybė dabar ruošianti naujus milicijos rezervus (80—100.000 asmenų), kurie papildys slaptąją policiją; kad užtikrintų birželio mėnesyje įvykstantius balsavimus. Opocijos vadai skundžiasi, kad šios jėgos įbauginančios balsuotojus.

„We Learn English“
 Laisvas anglų kalbos kursas „M. K.“ skaitytojams
 The Twentieth Lesson — Dvidešimtoji pamoka
 Application for a Situation — prašymas (vietai gauti)
 Gentelmen,
 in reponse to your advertisement I beg to offer my services as a book-keeper.

I am a Lithuanian, twenty eight years of age and have a thorough knowledge of book-keeping. As the enclosed copies of my testimonials show I learned book-keeping for two years in the „High Trade School“ in Kaunas (Lithuania). On leaving it I entered the service of „Lithuanian Banc“ where I remained till July 1944 — the time when I had to leave Lithuania for Germany, because of the war events. In August 1944 I entered the service of the „Süddeutsche Baumwollspinnerei“ in Munich, Bavaria with whom I remained until the end of the war.

I speak and write Lithuanian, German and English well, can use the „Remington“ typewriter and write shorthand both in English and German.

Hoping to receive a favorable reply I am, Gentelmen, Yours respectfully
 B. Jankauskas

Vertimas į lietuvių kalbą atrodytų šitaip:
 Prašymas (vietai gauti)
 Poniai,
 atsakydamas į Tamstų skelbimą, drįstu siūlyti savo patarnavimus, kaip buhalteris.

Aš esu lietuvis, 28 metų amžiaus ir turiu labai gerą patyrimą buhalterijoje. Kaip mano pridėtu pažėjimų nuorašai rodo, aš mokiaus Aukštojoje Prekybos Mokykloje Kaune (Lietuvoje). Ją baigęs, įstojau dirbti Lietuvos Bankan, kur dirbau (ilkaui) iki 1944 m. birželio mėn., t. y., iki dienos (laiko), kada dėl karo priekabstų aš turėjau palikti Lietuvą ir vykti Vokietijon. 1944 m. rugpjūčio mėn. aš įstojau dirbti į Süddeutsche Baumwollspinnerei Miunchene, kur pasilikau dirbti iki karo pabaigos.

Aš moku lietuvių, vokiečių ir anglų kalbas žodžiu ir raštu, rašau „Remington“ mašinėle ir moku anglų ir vokiečių kalbos stenografiją.

Tikėdamas iš Jusų teigiamo atsakymo Su pagarba
 B. Jankauskas

Application (epikėšn) — prašymas situation (sitūšn) — padėtis, vieta Application of situation — prašymas darbui gauti

advertisement — skelbimas to offer — siūlyti service (servis) — tarnyba book-keeper (bukkyper) — buhalteris to beg — prašyti I beg to offer — aš sau leidžiu pasiūlyti. Lietuviškai greičiau pasakytume: drįstu prašyti. Išsireiškimas „I beg“ mandagio kalboje turi reikšmę „aš drįstu“. Pav., „I beg to inform you“ — aš drįstu jums pranešti.

age (ež) — amžius theroug (seru) — pagrindinis, tobulas knowledge (noužėd) — žinios, žinojimas testimonial (testimoniaļ) — pažymėjimas (išėito mokslo)

trade (trėd) — prekyba to enter to service of (to enter ze soervis ož) — įstoti tarnybon with whom (tiz hum) — pas kurį, kur to leave (lyv) — palikti war (uor) — karas event (yvent) — įvykis to leave for Germany — palikti dėl Vokietijos, t. y., įvykti Vokietijon (ypewriter (taipriter) — rašomoji mašinėle shorthand (sothand) — stenografija to write shorthand — stenografuoti to receive (resyv) — gauti favourable (fėvorable) teigiamas reply (repiļ) — atsakytis encloser (inkloser) — priedas

Didelei dalį aukščiau pavartoto išsireiškimų būtų galima pakeisti kitais, bet juos dėl vietos stokos turėsim duoti kitą kartą.

Korektūros klaidų gittalsymas
 XVIII pamoka:
 1) Vioťo „to become, became“, turi būti „to become, become, become“.

2) Vioťo „Veiksmazodis do vartojamas šaknles.“, turi būti „... vartojamas saknio...“

3) Vioťo „I shall only be very...“, turi būti „I shall be very...“

4) „Compts“ rašoma iš didžiosios raidės.

XIX pamoka:
 1) Vioťo „...best thanks for your of 16th May...“, turi būti: „...best thanks for your favour of 16th May...“

Mes ieškome savųjų

- 1140. Kakstinas Arturas, Deinsen, Kr. Alfeld, Litausches Lager, ieško motinos Kaksintėnės Augustinos, brolių Augusto, Richardo ir Villaus bei švogerių Helimo Franco ir Rutkaičio Alberto.
- 1141. Raziūnas Bronius, (21) Hildesen (Detmold), Mayweg 181, ieško Klorio Balio.
- 1142. Bazaraitienė Marija, Oldenburg 1. Old., Wiehnen Lager, ieško sūnų Bazaraičių Alberto, Jono ir Augustino.
- 1143. Kunbeiriene Elzbieta, (23) Oldenburg 1. Old., Wiehnen Lager, ieško Kėdytės Onos, Kalvalienės Marės ir Sungamalytės Vandos.
- 1144. Dubauskas Juozas, Oldenburg 1. Old., Litausches Lager „Lithuanica“, ieško Dubauskaičių Marytės ir Danutės.
- 1145. Zironienė Viktorija, Oldenburg 1. Old., „Unterm Berg“ Lager, ieško savo vaikų Danutės, Ritutės ir Algirdo.
- 1146. Stulkyš Jonas, Oldenburg 1. Old., Wiehnen Lager, ieško motinos Stukienės Zofigės.
- 1147. Ozerienė Emilija, Oldenburg 1. Oldbg., Wiehnen Lager, ieško sūnaus Overo Vikano.
- 1148. Jančiukas Vytautas, Kassel, Mattenberg-Lager, ieško brolio Jančiuko Alfonso, Jancevičiūtės Onos, Danutės ir kitų pažįstamų bei giminių.
- 1149. Merkevicius Alfonsas, Oldenburg 1. Old., „Unterm Berg“ Lager, ieško motinos ir brolių.
- 1150. Brokevičius Stanislovas, Oldenburg 1. O., „Unterm Berg“ Lager, ieško tėvų ir brolių.
- 1151. Paulaucienė Petr, Oldenburg 1. Old., Litausches Lager „Lithuanica“, ieško giminį ir pažįstamų.
- 1152. Daillė Justinas, Kassel-Oberzwehren, Mattenberg-Lager, ieško Tamulionytės Marytės.
- 1153. Livišnas Juozas, Neumünster (Holstein), Endorf Lager, ieško Livišno Stasio, Medelio Juozo ir Ulinskis Barbaros.
- 1154. Lišauskienė Marija, Velber, Kr. Düsseldorf-Mettmann, Kuhlendahlstr., Litausches Lager, ieško brolio Giliaus Petro ir savo vyro Lišaunso Boleslovo.
- 1155. Tamulaitis Jonas, Velber, Kr. Düsseldorf-Mettmann, Kuhlendahlstr., Litausches Lager, ieško savo žmonos Tamulaitienės Elenos ir dukrelės Elenos-Alonos.
- 1156. Rutkauskienė Elena, Velber, Kr. Düsseldorf-Mettmann, Kuhlendahlstr., Litausches Lager, ieško sūnaus Rutkausko Vinco.
- 1157. Daunienė Agnė, Velber, Kr. Düsseldorf-Mettmann, Kuhlendahlstr., Litausches Lager, ieško dukters Daunytės Jul.
- 1158. Degenhartienė Alvin, Weiche-Flensburg, Schleswig-Holstein, (b. Andresen), ieško Stokos Adolfo.
- 1159. Lipsytė Ieva, Schwarzenbek bei Lauenburg, Litausches Lager, ieško tėvų Lįpšų Jono ir Marės brolių Antano, Andriaus ir Jokūbo.
- 1160. Antanavičiūtė Ona, (13a) Ansbach, Hindenburg-Kaserne, Litausches Lager, ieško brolio Antanavičiaus Tomo.
- 1161. Jablonskaitė-Kručiškienė Petronėlė, (13a) Ansbach, Hindenburg-Kaserne, Litausches Komitee, ieško sūnaus Kručiuko Broniaus.
- 1162. Valaitis Jonas, (13a) Ansbach, Hindenburg-Kaserne, Litausches Lager, ieško brolių Valaičių Stasio ir Jurgio.
- 1163. Laknerytė Herta, (24) Humby 0. Schleswig, UNRRA Lager, ieško Subavičiaus Vlado.
- 1164. Varkojus Jonas, (24) Tolk, Kr. Schleswig, Litausches Lager, ieško motinos Varkojienės Petronėlės ir dėdės Kubiliaus Franco.
- 1165. Palauskas Stepas, Meerbeck b. Stadt-hagen, „Vilties“ Red., ieško Paulausko Antano.
- 1166. Astrauskaitė-Jakubauskienė Angelė, Bodenwerder, Kr. Holzminden, Hotel zur Traube, ieško Lopelaitės-Morkianienės Birutės, Lopelaitės Tonės, Valaitienės Anelės ir Valaičio Juozo. Taip pat prašoma suteikti žinią apie Astrausko Juozo, žuvusio prie Slinkių dvaro, šeimos likimą.
- 1167. Lech Borzęcki, Poste Restante, Monte Carlo — De Monaco, ieško Jucalių Prano ir Jadvygos ir Jankauskų Alinos ir Stasio, dirbusių Dotnuvos Ž. U. Akademijoje.
- 1168. Ancevičius Vitalis, (13a) Eichstätt, Reddorf, Litausches Lager, ieško giminių ir pažįstamų.
- 1169. Radavičius Vladas, Sievershütten ü. Ulzburg, Kr. Segeberg (Holstein), Lithuanian Camp, ieško brolių Radavičių Juozo ir Eduardo bei pažįstamų.
- 1170. Rankytis Vytautas, Neumünster (Holst.), Litausches Lager, ieško giminių ir pažįstamų.
- 1171. Gudeliukienė Konstancija, Kassel-Oberzwehren, Mattenberg-Lager, ieško sūnų Vytauto ir Edivardo.
- 1172. Varanienė Genovaitė, Ettenheimmünster, Kr. Lahr, Baltisches Lager (Kurbas), ieško sesers Mankutės Janinos ir Nagio Henriko.

- 1173. Aikošaitienė Antonina, Mannheim, Kaiser-Wilhelm-Kaserne, Litausches Lager, ieško Aikošaičio Prano, Petkevičienės Nastazijos, Giedvilio Prano, Giedvilienės Onos, Snieškaus Juozo, Ignatavičiaus Igno, Kazinausko Juozo ir itn. Esnevičius Jono.
- 1174. Staugaitytė Ona, (24) Glückstadt/Elbe, Baltic Camp, ieško motinos Staugaitytės Antaninos.
- 1175. Antanavičiūtė Juzė, (14) Wangen i. Allg., Spitalstr. 11, ieško motinos Kregždienės Marcelės ir patėvio Kregždžio Vinco.
- 1176. Gailevičiūtė Elena, (14) Wangen i. Allg., Litausches Komitee, ieško motinos Gailevičienės Matildos ir seserų bei brolių Gailevičių.
- 1177. Girdivainis Zigmantas, Uchte, Kr. Nienburg, Litausches Lager „Vytils“, ieško Girdivainienės-Kenstavičiūtės Eugenijos.
- 1178. Malžinskas Povilas, Schwabach b. Nürnberg, Behlshofstr. 2, ieško Poškaikės Marijos.
- 1179. Šalčinienė Marija, Münster-Muna bei Dieburg, Litausches Lager, ieško sūnaus Šalčinio Vytauto.
- 1180. Šalčinienė Marija, Münster-Muna bei Dieburg, Litausches Lager, prašo atsiiepti Vasilauška Viktorą, žinantį apie jos sūnų Šalčiną Vytautą.
- 1181. Grudziński Salomeja, Münster-Muna bei Dieburg, Litausches Lager, ieško dukters Grudzińskiškaitės Albinos.
- 1182. Baškauskienė Albin, Münster-Muna b. Dieburg, Litausches Lager, ieško savo brolio Kubiliaus Antano.
- 1183. Pudimaitis Jonas, Redefin Landgestüt, Kr. Hagenau (Meckl.), ieško savo žmonos Pudimaitienės Emos su 3 vaikais.
- 1184. Krollen Marija, (20) Lebonstedt abs. 5, Jägerweg 14, über Braunschweig, ieško sūnaus Krollio Ludo.
- 1185. Survila Juozas, (23) Gross Hesepe Camp, Kr. Meppen, ieško savo žmonos Jecunskytės-Sdrvilienės Aleksandros, Jecunsko Alfonso, Nesavo Julius, giminių ir kt. pažįstamų.
- 1186. Kataras Matas, (23) Gross Hesepe Camp, Kr. Meppen, ieško giminių ir pažįstamų.
- 1187. Didžiainienė Marija, (16) Münster bei Dieburg (Hessen), D.P. Cent. 559, Muna Camp, ieško sūnaus Didžiainio Vytauto, buv. Luftwafėje, ir prašo atsiiepti jo draugus, Ešančius jo likimą.
- 1188. Mikalauskaitė-SCHUCK Helena, 216 E Province Rd. Clifton Heights, Pennsylvania, ieško Mikalausko Antano ir jo vaikų Felikso, ir Marijos.
- 1189. Glazė Martynas, Regensburg (Opf.), Herberstr. 1, ieško giminių ir pažįstamų.
- 1190. Ramonaitis Petrus, Borgholz 149, Kr. Warburg 1. W., ieško tėvo Ramonaičio Adolfo ir brolio Ramonaičio Juozo.
- 1191. Skopienė Elvyra, gyv. (21) Uchte, Kr. Nienburg, Litausches Lager „Vytils“, ieško savo vyro Skopo Alekso, sūnaus Skopo Algirdo ir dukters Skopaitės Magilionos.

Lietuviai, gyveną (20 Deinsen, Kr. Alfeld, Litausches Lager, ieško:

- 1192. Bartiminas Emilis — seserų Bartimainių: Julijos, Olgos ir Marijos.
- 1193. Hasenbainas Adolfas — brolio Hasenbaino Karolio.
- 1194. Timas Augustas — sūnų Timų Aleksandro ir Jono.
- 1195. Timas Augustas — dukters Elenos ir žento Motkeičio Antano.
- 1196. Bosas Simonas — uošvienės Urbšienės Marijos, žmonos sesers Urbšaitės Onos ir Urbšaičio Jono.
- 1197. Triukas Adolfas, München, Kopernikusstr. 11, ieško Triuko Jeronimo.
- 1198. Bakšys Jonas, Oldenburg 1. Old., Kanonierstr. 3, ieško Bašio Viktoro, gyd. Grybinio Vytauto, Kreivaitio Justino ir Zemačio Justino.
- 1199. Ivaskievičienė - Grabauskaitė Domicelė, Kempton (Allg.), Fürstenstr., Litausches Lager, ieško dukterų Ivaskievičių: Zofigos, Elenos ir Marijos.
- 1200. Griškėvičius Juozas, ieško Griškėvičiaus Stanislovo, Pranciško Balčiūnaitis Bronietis, gyv. Bamberg, Moosgasse 121, Litausches Lager.
- 1201. Butavičius Antanas, Schwabach b. Nürnberg, Vogelherd, Starweg 32a, ieško sūnaus Butavičiaus Leono bei giminių, Grinelus Bronius, Ingolstadt, Elbracht-Kaserne, Litausches Lager, ieško Dūdos Algirdo ir Jackino Vytauto.
- 1202. Urbanavičius Boleslovas, München-Freimann, SS-Kaserne, Block A/III, ieško sūnų Urbanavičių Viktoro ir Domininko.
- 1203. Kiamė Jonas, Seligenstadt b. Würzburg, Litausches Lager, ieško Dzvonkaus Jurgio.
- 1204. Kikšinskas Petras, Seligenstadt b. Würzburg, Litausches Lager, ieško Kazimiero.
- 1205. Petrauskas Alfonsas, Gross Hesepe, Kr. Meppen, Litausches Lager, ieško Kauno „Varietės“ ar cirko artistų, giminių bei pažįstamų.
- 1206. Matalavičius Pijus, Grewen, Kr. Münster (Westf.), Litausches Lager, ieško savo žmonos Matalavičienės Lūdivikos ir sūnų Matalavičių Gintauro ir Zenono, Stankevičiūtės Eugenijos ir Augusto Jono.

Veda N. Cirtautas

SPORTO ŽINIOS

Diltinge šachmatininkų debiutas

Gegužės 23 d. Diltinge lietuvių šachmatininkų komanda turėjo savo pirmąsias rungtynes prieš stiprius Oldenburg lietuvių šachmatininkus.

Verta paminėti, kad Oldenburgas (anglų žona) pastaruoju laiku tapo lietuvių šachmatų centru. Štai liepos 21 d. — rugpjūčio 5 d. ten ruošiamas didelis tarptautinis šachmatų turnyras, dalyvaujanč net tokioms garsenyboms, kaip buvęs pasaulio šachmatų meistris dr. Bogoljubovas. O šiuo metu Oldenburg lietuvių šachmatininkų ekipa gastroliuoja po US zoną. Ligišiolinės pasekmės: Kaselyje 8.0, Würzburgėje 6½:1½ ir Augsburgėje 5.3 vietoje oldenburgiečių nugalai. Komandos priekyje matėme buv. Liepojaus meistrį Rankį ir vainodietį Liepniką, pažįstamus iš eilės tarptautinių turnyrų.

Zinomeja tai, kad turėsime nelengvą „ugniens krikštą“. Pasekime dabar kovos eiga. I-oje lentoje Rankis, lošdamas juodais, įgavo persvaros po to, kai Arlauskas kiek nesekmingai išstatė savo karaliaus rikį. Tačiau netrukus Arlauskas aukoja pėstininką, išlaivina abu savo rikius ir perima iniciatyvą. Rankis ginasi ne visai tiksliai. Taktiškų priešsmūgiu Arlauskas atstočia pėstininką su kiek geresne padėtimi, bet būdamas didžiuliame „Zeitnote“ (laiko trūkume), siūlo lygiatas. Rankis, aišku, sutinka.

Tautaiškas juodais greit išlygina partiją prieš Liepniką. Padėtis aštrėja. Jaudiniamas abipusiam „Zeitnote“ Tautaiški kritina kontroliuoti rydiki, bet 36-tas eilimas jau padarytas! Baigme! Tautaiškas nesunkiai įveikia atakų priėmą.

III-lentoje Rūkstėlė nepajėgia atspirti prieš labai stipriai lošiantį latvių Sneiderį. IV-oje lentoje Baltėnas kovoją su Dartavu. Jau pačioje pradžioje padėtis smarkiai susitkomplikuoja. Dartavs daro šakutę ir, atrod, laimės figurą, bet netrukus po paties valdovė įklivta pražiame lentos vidury! Latvis visai „suamandaria“, daro dar porą klaidų ir pasiduoda. Vertingas Baltėno laimėjimas prieš stiprų šriėmą.

Pasekmė pirmose 4-se lentose 2½:½ mūsų naudai.

V-toje lentoje Pipiras visą laiką išlaiko lygią partiją prieš Tererį. Tačiau sunkiamas valdovio išpūdyje jau pristanga kantrybės. Didislenis latvio patyrimas nulemia.

VI-oje lentoje Priedė iš pradžių prispaudžia Matusėvičių. Šis, bet gi, šandie kovoją su tikrai pavyzindamu atakliumu. Netrukus rolės lentoje keičiasi. Po 6 valandų įtemptos kovos Matusėvičius fiksuoja tašką.

VII-oje lentoje Cirtautas, netiksliai sulęšęs pradžią prieš Runę, gaune cente silpną pėstininką, kurį gan greit ir pralošia. Norėdamas partnerį užpajnoti ima lošti „a tempo“.

Naujai priimami tiktai pirmieji tenorai

Lietuvių reprezentaciniam vyrų chorui, vadovaujamam dirigento Julius Štarkos, papildyti dar reikalingi dainininkai, bet tiktai pirmieji tenorai.

Balsų bandymas kasdien nuo 13 — 15 val. Kreiptis: Dillingen a. d. D., Litausches Lager. Dillingeno Liet. Tremt. Bendruomenės Apylinkės Komitetas

Skelbimas

(Kiti laikraščiai priešispausdinti)

Niurtingeno stovykloje (UNRR-Team 513 camp 657) buvusių Kauno Auksšmesios Technikos Mokyklos mokytojų iniciatyva steigiama UNRRA-os globojama Technikos Mokykla su parengiamąja klase.

1. Technikos Mokykla. Pradžioje veiks pirmieji kursai 4 skyrių. I pirmus kursus priimami asmens abiejų lyčių, baigę nemazį kaip 6 gimnazijos klases. Mokykloje mokslas tęsis 4 semestrus po 4 mėnesius kiekvienas, vis apie 18 mėnesių.

Numatomi šie skyriai ir specialybės:

- 1. Statybos skyrius: a) trobelių statyba, b) geodezija, c) kelių statyba;
 - 2. Mechanikos skyrius: a) metalo apdirbimas, b) autovežimiai;
 - 3. Elektrotechnikos skyrius: a) stipriųjų srovių, b) radijotechnikos;
 - 4) Cheminės technologijos skyrius: a) Statybos medžiagų gamyba (molio ir cemento).
- II. Parengiamoji klasė. I parengiamąją klase priimami abiejų lyčių asmens, baigę ne mažiau kaip 4 gimnazijos klases. Mokslas tęsis 2 semestrus po 4 mėnesius kiekvienas, vis apie 9 mėnesius.
- Nori laikyti mokyklą atsiuomia šias žinias: 1) pavardė ir vardas, 2) gimimo metai, 3) išėtas mokslas, 4) ar lanęs specialią mokyklą, 5) ar turi profesiją, 6) kurį minėtos mokyklos skyrių ir specialybę nori pasirinkti.
- Mokslą numatoma pradėti birželio mėne-

Savo nelaimė, Cirtautas ši kartą patalė ant puikaus speco „blitz“ lošime ir turėjo supaustuoti.

VIII-oje lentoje Eišinas tiksliau poziciniu lošimu visai perlošia latvių Dubaus. Visi laukiame greitio jo laimėjimo, kuris būtų nulėmęs ir viso mačo pasekmę mūsų naudai. Tačiau Eišinas visai be reikalo sukėičia savo aktyvias lengvasias figūras, po ko gaunasi jau tik lygi bokitų baigme. Cia ir vėl didislenis latvio patyrimas nulemia pasekmę jo naudai. Nelauktas ir neuztarnautas pralaimėjimas!

Bendra pasekmė 4½:3½ latvių naudai. Gegužės 24 d. suruosiamas bendras žaibo turnyras. Po idomųjų ir aštrių kovų žaidėjas išsirikuoja sekantiai:

I v. Tautaiškas su 11 tašku, II v. Sneideris (lat.) — 10½ t., III-IV v. Arlauskas ir Liepnieks (lat.) po 10 t., V-VI v. Rune (lat.) ir Dartavs (lat.) po 7 t., VII v. Cirtautas 5 t., VIII v. Prude (lat.) 4½, IX v. Matusėvičius 4 t., X v. Liuga 3½ ir t. t.

Latvių plukto stiprios apšifuotos komandos įspūdi. Visi be išimties dalyviai turį nemažą turnyrinį stažą. Rysyje su tuomi diltingiečių debiutų negalima laikyti nesekmingu.

P. Tautaiškas

D.P. žaibo futbolo turnyras Augsburgėje

Š. m. gegužės 22-23 d. d. Augsburgėje įvyko futbolo UNRRA-os iniciatyva surengtas žaibo futbolo turnyras, kuriame dalyvavo po vieną stipresnę lietuvių, latvių, estų, lenkų ir ukrainiečių futbolo komandą. Pirmieji susitikimai buvo žaidžiami po 15 min. kėlinių, o pustinėnės ir finalines rungtynes — po 30 min. kėlinys. Turnyra laimėjo lietuvių futbolo komanda, finalines rungtynes nugalėjęs lenkų futbolo komandą 4:1 (0:0). Įvarčius pelnė: Kėvalaitis 2, Adamavičius 1 ir Grybauskas 1. Kitų susitikimų pasekmės šios: lietuvių — latvių 3:0 (1:0), ukrainiečiai — lenkai 1:1 (1:1), š 11 m. baudinių — 2-1 lenkų naudai; lietuvių — estai 4:1 (2:1); estai — ukrainiečiai 3:1 (2:0). Augsburgėje lietuvių futbolo komanda, sustiprinta keliais geresniais kitų stovyklų lietuvių futbolininkais, žaidė šios suvėdies: vartuose — Kilikas; gynėjai — Bėninkas ir Bazilius; saugai — Kudaba, Tėvisis ir Simutis; puolėjai — (š 3 kairės) Skelvis, Jeršovas, Adamavičius, Grybauskas ir Kėvalaitis. Numatoma, kad toji pati futbolo komanda atstovaus lietuvių ir Schongau sporto varžybose.

● Perėitą savaitę Nordlingene įvykusios krepšinio rungtynės Nordlingenas — Dillingenas baigėsi 32:30 (18:8) Nordlingeno naudai. Krepšinio rungtynės Augsburgas — Nordlingenas, kurios įvyko š. m. gegužės 25 d. Nordlingene, baigėsi 34:30 (21:6) Augsburgu naudai.

siu pradžioje. Tikslai mokslo metų pradžia ir apsigyvenimo sąlygos (numatomas mokinių bendrabutis) bus paskebtai vėliau.

Antraštas: DP camp 657, (14) Nürtingen (Württbg.), Kirchheimstr. 41. L.T.B. Nürtingeno Apylinkės Komitetas.

Visiems komitetas ir stovyklų vadovybėms Prašome Valiukonį Joną, s. Silvestro, 25 m. amžiaus, Index Card Nr. G 0217772, padaryti kriminalinį nusikaltimą, tuojau suimti ir pranešti L.T.B. Apylinkės komitetui, Ansbach, Hindenburg D.P. Camp.

Mokslu darbi skubiai reikalinga: 1. Lietuvos Konstitucija (1938 m.), 2. Seimo Darbo Vid. Statutas — paskut. „Vyr. Žini“ ir 3. Lietuvos Konstitucinė teisė — M. Rėmerio. Tautietis, turintis medžiagą, labai prašau ma ją paskolinti ar duoti 1—2 nusirašyti. Bisiu be galo dėkingas, jei žinąs nors prašyti, kur ją galiu surasti, ypač 1—2.

Dipl. teis. Stasys Grigaliūnas (17a) Heidelberg, Rottmanstr. 44.

Rebordo lietuvių stovyklos pašte (prie Eichstätt) Zuzana Uešelis vardu iš Amerikos — stuntėjo Rudaitis Aleksandras gautas pakietukas. Adrečantas prašomas skubiai atvykti atsitiimi arba prašyti, kur pasiųsti.

Tėvas ieško sūnaus Urbono Oskaro. Kreiptis arba pranešti: Hamburg 1, Burchardplatz, Chile-Haus E. A. Zimm. 26, Litausches Komitete.

Išėina kartą savaitėje, ketvirtadienį Dillingen a. d. D., Lietuvių Stovykla Leidiņa Redakcinis Kolektyvas: Vyr. Redaktorius D. Penikas, Redaktorius — Al. Lukinais ir Ant. Musteikis Permitted by Military Government Printed by Manz in Dillingen a. d. D. Faskiro Nr. kaina 0.75 RM.

Augsburgo lietuviai teatralai Dilingene

Kad Augsburgs susispaudė būrelis lietuvių teatralų, buv. Valstybės Teatrorių, kad jie, prisitaikę ne viena atsidūję scenos mėgėjų stengiasi laikas nuo laiko tai vienur tai kitur stengiasi laikas nuo laiko tai vienur tai kitar artistišku žodžiu prašnekti iš scenos į lietuvių tremtinį, — Dilingenas girdėjo ir žinojo jau seniai. Taip pat seniai laukė progos pasikviesti juos pas save, pasidžiaugti jų pasiektais laimėjimais ir pamatyti juos taip ilgai nebemačytą tikrąjį scenovaizdį. O tokia proga pasitaikė gegužės 25—26 d. d., kada augsburgiškiai svečiai atvykę Dilingeno stovyklos lietuviams davė porą spektaklių: „Vincą Kudirką“ ir „Pirmąjį skambutį“. Ir pirmas ir antras vaidinimas yra sumkas darbo ir pasišventimo vaisius. Nekalbant jau apie sunkias darbo sąlygas, kurias gal būtų rasime progos kada nors smulčiau pavaizduoti, pakais šiandien prisiminti, kad ir pati žodinį abiejų vaidinimų teksta, neturint jo pasiūmus iš Lietuvos, teko aktoriams atkurti, prisiminti. Bet gi nuo žodinio teksto parašomo iki spektaklio scenoje — didelis ir ilgas tarpas, apmestas kanybrė ir entuziazmu, atautas darbo dienos ir darbo naktimis.

Viesnagialiai spektakliai prasidėjo „Pirmoju skambučiu“, 3 v. komedija pagal Henken ir Coohius veikalą. Šį vaidinimą patys aktoriai yra linkę laikyti „Pirmojo skambučio“ premjera, nors prieš išvykstant pasiūlė oficialiai jis buvo suvaidintas Augsburgs. Tai linkama prancūziška komedija, vaizduojanti paryžiečių būitį sutirštintomis sąlygomis, tačiau su tam tikra moraline spalva. Negalėjimas pasakyti, kad jos vedamoji mintis nebūtų ir šiandien aktualu paskiro žiūrovui-tremtiniam kaimynui (mat, svetimos silpnybės lengviau ir vaizdžiau pastebimos).

Jei su pirmosios dienos spektaklis sugebėjo patraukti žiūrovo dėmesį ir lengvo jūromos scenomis visiškai užkariauti jo simpatijas, lyg skaidri provalstė pilkos tremtinį dienos, — tai K. Indrius „Vincą Kudirką“, suvaidintas antrąjį vakarą, neužmirštamai išmigo tremtinio širdin. Mintis skrido į anuos tamsios priespaudos laikus, nejučiomis lygindama juos su dabar, po daugelio metų, mūsų pačius išlikusių likimu. Protarpiais, scenoje pasitiko trims seniesiems, gal ne tiek jų amžiumi, kiek mūsų prisimintais — Palubinskiu, Vasiliausku ir Šimku, atitrūkdavai žmogus nuo

kasdienybės, tardamasis besėdįs geraisiais laikais erdvioje kauniško Valstybės Teatro salėje.

Tiesa, pats veikalas kiek sutrumpintas, tačiau praleistos vietos sumaniarė rež. Palubinsko užlygintis, stengiantis išlaikyti vedamąją intriga. Atrodo, kad režisieriaus pasirinktas kelias esamos sąlygos ne tik teisingas, bet ir sveikintinas. Kad šiandien mūsų tremtinio dvasiai kelti ir valiai grūdinti aukštesnio lygio drama, sakysim, kad ir tokia, kaip augsburgiškė, yra pozityvus ir būtinas veiksnys — abejonės būti negali. Kad ji tuo tarpu, iš niekur žymenės pagalbos nesulaukdama, esamų apytovų (prieplamos scenos ankštumas ir apibrėžtas kolektyvo personalaus) yra priversta naudotis senaisiais mūsų autorių kūrniais, atitinkamais juos priderinti — ar ne skambutis susirūpinti ir sukurti tokiems pat tremtiniams rašytojams. Jų gi, berods, gausoka būrelį turime, tik nematome šioje srityje drausiu pasireiškiant. O būtų jau patys metas.

Ne mano tikslas čia vertinti, kuris aktorį geriau ar blogiau savo vaidmenį atliko, kuriam geriau ar blogiau pavyko vaizduojamas personžas sukurti. Tai geriausiai įvertino klijasimtis žiūrovų būrys, savo susižavėjimo plojimas dažnai ir dažnai nutraukdamas sklandžią spektaklio eigą. Tai įvertins panašios minios ir kitose stovyklose, nes augsburgiškiai teatralai visur, kur tik gyvena didesnis lietuvių būrelis, bus maloniai laukiami ir šiltai sutinkami svečiai. Slap ar taip, jų drama Augsburgs lietuvių kolonijai yra visa galva praugusi: ji, galima drąsiai sakyti, yra nebe Augsburgs kolonijos, bet mažiausia — visos Pietų Vokietijos lietuvių drama. Augsburgs išskirtinis tiek, kad jis sudarė sąlygas kolektyvui (J. Palubinskiu, A. Zalinkevičiumi, Z. Kevalaityte, A. Dauguvietyte, N. Dauguvietyte, T. Kielaitė, A. Brinkai, K. Vasiliauskiu, P. Šimku, V. Zukausku) susiburti, įtraukti į savo eltes ir pradėdantiusios: K. Ozeli, R. Medelį ir Ign. Gatautį, ir pirmą pradžią padaryti. O ta pirmoji pradžia, kaip matome, gera, orazi ir džiuginanti.

Baigiant šias kelias pastabas, belieka mūsų svečiams teatralams palinkėti tik ištvėrmės ir kanybrės, o taip dirbamas jų darbas negalės būti nesėkmingas.

Myk. Zubrys

Ivairios žinios

Pasaulinė kronika

- Displaced Persons, kuriuos už jų stovyklų ribų sumis vokiečių policija, bus perduodami tisti karinės valdžios teisams.
- Sunkieji JAV ir D. Britanijos bombonešiai netoli Bremeno vykdė didelius bombardavimo baudymus, pavartodami 10 tonų bombas.
- Sovietai preroganzuoja savo okupacijai kariuomenę Vokietijoje. Buvu numatyta, kad tuo tikslu raudonosios armijos daliniai žygiuos per Cekoslovakiją.
- Mandžūrijoje vis dar tebevyksta kovos tarp komunistų ir Centrinės Kinijos vyriausybės kariuomenės, kuri artėja prie Mandžūrijos sostinės Čangčuno. Paskutiniomis žiniomis, Čangčunas jau esąs užimtas.
- Naktinio norvegų lėktuvus su 11 kieleivių ir 3 pilotais.
- Iš Nirnbergo pranešama, kad svarbiausių karų kaltininkų bylos bus užbaigtos šių metų rai.
- Lenkijos spauda, išskyrus Mikolaičio leidžiamą, smarkiai puola Ameriką už paskatos suspendavimą. Puola ir D. Britanija už W. Churchillio kalbos, pasakytos Fultone, brošiūros ptašinimą.
- Albanijos vyriausybė sutiko su tuo, kad jie apsaudę du anklų kreiserius, plaukusius netoli Koto. Atsakymo neto tirama.
- Baltieji rūmai paneigė žinia, būk Stalinas susitikęs Vienoje su Trumanu. Paryžiaus laikraštis Samedį Solr mini susitikimo datą birželio 10 d. Susitikimo tikslas esąs 25 metams taikos sutarties pasirašymas.
- Bulgarijoje surekta fašistinė organizacija, siekianti kovoti su Tėvynės fronto ir rusų daliniais.
- Gen. Anders 110.000 karių iš Italijos būsią perkelti į D. Britaniją, kur ruginkiuoti jie galėsia pasilikti civilias darbininkais.
- Ginkluoti komunistų būriai Šiaurinėje Graikijoje užpuolė policiją ir civilius. Iki šiol užregistruota užmužtų 2 policininkai ir 3 civiliai.
- JAV 12-sios flotilijos karo laivai iš Britanijos atvyko į Norvegijos Bergeno uostą. Čia jie pasiliks keletą dienų.
- Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus Lygos suvažiavimas įvyksta liepos 8—20 d. d. Oksforde. Tai bus pirmasis suvažiavimas po 1938 m.

Koncertas

Po ilgesnės pertraukos lietuviai vyrų choras Dilingene, miesto teatros salėje, š. m. birželio 5 d. duos koncertą.

Dirigentas Julius Štarka.

Pradžią 20 val.

Rusija nenori dalintis.

AP iš Vašingtono praneša, kad Sovietų Sąjunga nesutikusi prisidėti prie Amerikos prašymo dėl Austrijos esančių kelių milijonų dolerių pinigų disponavimui bendrai. Ties šiu pinigų reikšmą pretenzijų, Amerika, Britanija ir Prancūzija.

Maska viena su Austrijos vyriausybe nori šią problemą išspręsti, nors Amerikos įstaigas ir nepritaria.

Bado šmeikla

Pagal H. Hooverio apskaičiavimus, jei 800 milijonų gyventojų negaus maisto iš kitur, tai jie turės taip maitintis:

apie 100.000.000 gyv. gaus po 2000 kalor.			
" 100.000.000 "	"	"	1800 "
" 150.000.000 "	"	"	1500 "
" 150.000.000 "	"	"	1200 "
" 300.000.000 "	"	"	900 "

Rusai atsaisko gražinti radijo kalbėtoją

AP iš Berlyno praneša, kad JAVValstybų įstaigos esančios jau nustosios vilnės išgauti iš rusų Fredą W. Koltenbacha, kuris nacių metu kalbėdavo per radiją.

Kaltenbachas buvo vokiečių radijo anglų kalba komentatorius Šiaurinei Amerikai: Jo žmonos teigimu, kuri gyvena Berlyne, ir kitų liudininkų parodymu, jis buvęs rusų areštuotas 1945 m. liepos 14 d.

Saugumo karininkas pareiškęs, jog per paskutinius 8 mėnesius amerikiečiai pakartotinai prašė rūsų perduoti jį, bet tai buvę be pasekmų. Jis pridūrė, kad dabar jie ignoruoja mūsų raštus. Prašymas buvęs įteiktas NKVD viršininkui Berlyne.

Kad Kaltenbachas esąs areštuotas, gautama sužinoti iš pasikalbėjimų su karo belaisviais.

Belgių norma padalyti?

Tautinis Valonų kongresas yra pasiūlęs Belgiją padalyti į dvi autonomines valstybes — Flamandų ir Valonų, paleikant bendrą Bruselio sostinę. Tuo būdu būtų dveji žemieji rūmai su vienodu narių skaičiumi. Esamasis senatas pasilikti kaip aukštieji rūmai su vienodu skaičiumi senatui iš valonų ir flamandų.

Oro bazės visoms Amerikos valstybėms

Pranešama iš Vašingtono, kad Amerikos žemyno oro bazėmis galės naudotis 21 Amerikos valstybė. Tai esąs svarbiausias Amerikos pusrutulio plano pažymis.

Karo jūrų ir esamomis civilinėmis oro bazėmis, kurios beveik du kontinentus riša, naudosis visos Amerikos tautos užpuolimo atveju ir kitur.

Suomių pažiūros kinta

Daily Mail rašo apie Suomii pažūiras, išreiktas naujokų šaukimo instrukcijose. Jose rašoma: „Suomii tautos praeitis rodo, kad draugiski santykiai tarp mūsų krašto ir Sovietų Sąjungos yra reikalingi mūsų nepriklausomybei ir mūsų tautai sėkmingam vystymuisi“.

Prieš karą ten pat buvo parašyta, kad Suomijos kietos, bet garbingos tradicijos buvo vakarinė užtvara nuo rytų“.

Vienalytė kariuomenė

Planuojama paruošti vienalytę kariuomenę visame Amerikos kontinente. Pagal tą planą, kurį pasiūlė Prezidentas Trumanas JAV Kongrese, visoje Amerikoje, iškaitant ir Kanadą bei pietinės ir vidurinės Amerikos valstybes, karo pajėgos būtų vienodai aprūpintos, organizuotos ir apmokytos.

Būti pritaikyta JAVValstybių ginklai ir metodai. Pagal šiuolaiką projektą, pavadinatį „The inter-American Military Cooperation Act“ — prezidentas būtų įgalinotas teikti kitoms Amerikos kraštų vyriausybėms karo priemones ir įrengimus.

Dėl būsimos karo

Iš Vašingtono AP praneša, kad gen. Dwight D. Eisenhoweris savo rašte Amerikos kariuomenės dvi jos organizacinės ir apmokymo programos vykdymo per 18 artimiausių mėnesių pareiškė, kad per ateinantį karą, kuris galės būti artimiausių keletas metų būvyje, bus kovojama turimais ir dar dabar tebegaminamais ginklais.

Stabo viršininkas pabrėžė, kad svarbiausios būsiandos oro pajėgos ir todėl jų mokslinis tyrimas turis būti pilnintinai laisvas. Taip pat paminėjo svarbą ir pėstininkų. Jis išreiškė reikalingumą didelių kariuomenės rezervų, nes ateities konfliktais apsimąs visą pasaulį.

Eisenhoweris įspėjo, kad ir Amerika gali būti užpuolta „balsais ir naikinantaisiais ginklais“, šaudomais iš didelių atstumų.

Rusų dalinių judėjimas

Pranešama iš Vienos, kad raudonoji armija yra paprašiusi Austrijos geležinkelii valdybą vagonų 70.000 karių pervesči šį mėnesį ir panašiam kiekiui birželio mėnesį.

30.000 jau paliko Austriją, laukama dar 10.000 pasitraukimo. Skaičiuojama, kad paskutiniu metu Austrijoje buvę nuo 150.000 iki 175.000 sovietų karių. Ar šie kariai bus siunčiami į Vokietiją, ar į Rusiją dar nežinoma. Vienoje esamąją rusų kariuomenę sudaro daugiausia NKVD — saugumo policija.

JAVValstybės įsigyja turtą Europoje

AP iš Romos praneša, kad JAVValstybių vyriausybė išparduoda Europoje esantį karinį ir įsigyja nekilnojamąjį turtą. Pulk. D.P. Caulkins pareiškė, kad Valstybės departamentas numato įsigyti ambasados ir konsulatams pastatų už 50 milijonų dolerių.

Esą jau įsigyta Romoje Margeritos rūmai, kuriuose dabar yra ambasada. Taip pat įsigyti namai konsulatui Venecijoje.

Panašūs pastatai bus įsigijami Cekoslovakijoje, Olandijoje, Lenkijoje, Anglijoje ir kitur.

Europoje esančių karo reikmenų vertė siekusi 401.385.931 dol.

Rumunai nuteisti

AP iš Belgrado praneša, kad maršalas Jon Antanescu, buvęs nacių okupacijos meto premjeras, specialus liaudies teismo nuteistas mirties bausme, kaip karų kaltininkas.

Dvylika kitų karų su Michal Antanescu, ankstyvesniu premjeru, taip pat nuteisti mirti. Vienuoliau kitų gavo nuo 10 iki 20 metų kalėjimo.

Našliatėms statomas kaimas

INS iš Žiuricho praneša, kad Šveicarijoje, Appenzel kantone, pradėdamas statyti kaimes, kuriame bus apgyvendinti karo našliatė vaikai. Tai bus Pestaloci našliatė kaimas. Dar šiais metais numatoma pastatyti 15 namų. Vaikai gyvena jame tautinėms grupėms, kurių kiekvienai numatoma po kelis namus.

Rusai išvykė iš Mandžūrijos

AP, pasiremdamas Maskvos radiju, praneša, kad gegužės 3 d. sovietų daliniai visiškai pasitraukė iš Mandžūrijos. Apie pasitraukimą pranešė maršalo R. Malinovskio vyr. būstinė.

Nauji spinduliai

Iš Vašingtono AP praneša, kad vokiečiai buvo išradę nematomus infra-raudonus spindulius, kurie padėdavo pamatyti priešą tamsoje. Su šiais spinduliais jie įžūrodavo priešą tankus ir juos galėdavo paštai. Jų veikimas siekėdavo iki 3 km atstumo. Įtaisai prie pėstininkų šautuvų padėdavo priešą pamatyti per 100 jardų, arba 90 m.

DP maitinas sumažinamas

JAV armijos vyriausioji būstinė praneša, kad nuo š. m. birželio 1 dienos DP Vokietijoje, amerikiečių zonoje, maitinas sumažinamas 300 kalorijų. Pirmiausia bus sumažinta tiems DP, kurie iki šiol gavo po 2300 kalorijų dienai. Pagal naujas normas, paprasčiai pagėgėliai (refugee), gyvenę DP stovyklose gaus 2000 kalorijų dienai, o nacių persekiojtieji — 2200 kalorijų, vjetų iki šiol gautų 2500 kal.

JT sveikina gen. Borą

AP iš Naujorko praneša, kad A. Gromyko, Sovietų delegatas prie JTatuu, gegužės 25 d. įteikė griežtą protestą dėl to, kad JTatuu pareigūnas sveikino gen. lt. T. (Bor) Koramorškį Naujorko JTatuu tvare. Sveikintinas įvyko per priešpriešus pas JTatuu gener. sekretoriaus pavaduotoją J. B. Hutsoną.

Gromyko pareiškė, kad Hutsonas neturjis įgaliojimo sveikinti „pabėgusiu svečiu“ JTatuu tvard, o tokia skcija kompromituojama ne tiklatai štabą, bet taip pat ir pačios organizacijos vardą.

„B. is esąs svečias pabėgęs lenkas“, sako Gromyko. „Jis yra lenkų tautos priešas“.

Lenkų delegatas dr. Oscar Lange ir protestavo prieš sveikintiną.

Adv. Ant. Oliš iškrintas atstovu

Mus pasiekė žinia, kad Amerikos Lietuvis visuomenininkas adv. Ant. Oliš, ALM pirmininkas ir žymus respublikonų partijos veikėjas, iškrintas atstovu į Sanitary District Trustee. Nors buvo daug kandidatų, jis rinkimus laimėjo prieš visus savo konkurentus.

Valst. Operos solistės p. Antaninos Dambrauskaitės koncertas

Davusi koncertą Kemptene, dabar vykdama į Schongau, kur dalyvaus lietuviškoje Pabaltijio tautų šventės programoje, žinomoji mūsų Valstybės Operos solistė p. Antanina Dambrauskaitė aplankė ir Dilingeną ir čia gegužės 27 d. davė miesto teatro salėje koncertą vietos lietuvių kolonijai ir kvėstiniaims svečiams. Koncerto pirmosios dalies programa sudarė lietuvių liaudies dainos, komponuotas J. Tallat-Kelpšos, K. V. Banaičio ir A. Kačanausko, antrosios dalis — „Figaro Ves-

tuvių“, „Undinės“, „Manon“, „Bohemos“ ir „Madame Butterfly“ operų arijos. Koncertas, sužavėjęs pilnutėle salę klausytojų, visiems paliko gilių įspūdį ir puikiausius prisiminimus. Linkėtina, kad didžioji menininė nepagalėtų skambios dalnos savo tautietiių kolonijoms, kurios tikrai jos seniai ir išsiligusios laukia.

Fortepijono palydėjo pianistė p. Julija Raustkaitė.